

Szerkesztőség

Arad, Asev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS
HELYBEN ÉS VIDÉKENEgész évre
Fél évre
Negyed évre
Havonta
Hirdetésár: Ajsz...Egyes száma...
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Okos színházpolitikát!

A színházi koncessziók kérdését az illetékes miniszterium a maga részéről elintézte. Az elintézés azonban egy olyan problémát hagyott maga után, amelynek megoldása nagy körültekintést, megfontolást és józan belátást igényel. A koncessziók elosztásáról van szó. Az elosztás kérdésének helyes megoldása nemcsak Erdély lakosságának kulturális érdeke, hanem érdeke annak a sok száz színésznek is, akik az évek óta tartó hányttvettség után, nyugalomra s biztos megélhetésre vágyanak.

A mult megtanithatott bennünket, hogy a helytelen beosztások a színigazgatókat anyagi romlás szélére és a színészeket nyomorba juttatták. Ma úgy alakult a helyzet, hogy Erdély városai maguk döntenek afelett, hogy melyik társulatokat akarják színházai falai között látni. Ha az erdélyi városok azt akarják, hogy értékes, komoly erőkből gyönyörködhesse közönségük, úgy módot kell nyújtaniuk a színigazgatóknak arra, hogy olyan anyagi körülmények közé jussanak, amely biztosítja őket arról, hogy színészeiket fizetni is tudják. Szomorú példák állanak előttünk szétzilált társulatokról, megbukott igazgatókról és értékes művészekről, akiknek megfelelő szerződés hiányában el kellett hagyniuk az országot.

Elképzelhetetlennek látszik az, hogy Erdély két milliónyi magyarsága ne tudna hat szintársulatot a legfényesebb körülmények között eltartani. És ha a multban voltak olyan esetek, amelyek ezt bizonyították volna, annak szerintünk semmiesetre sem a magyar kultúrára szomszámú magyarsággal rendelkező városai Arad, Temesvár, Cluj, Satmar, Marosvásárhely, Oradea-Mare (Nagyvárad); maradnak még Nagyszeben, Brassó és a szinmagyar székely városok és községek. Ha ezek között helyes érzékkel osztják szét a társulatokat, úgy nincsen okunk aggódni a magyar színészet sorsa miatt.

Arad és Timisoara, a két szomszéd város érdeke — épen a multak tapasztalatai alapján — azt kívánja, hogy közös direktiót kapjon. Ennek a két városnak nincsen olyan nagyszámú magyar lakossággal rendelkező környéke, amely egy egész esztendőn át el tudna tartani egy-egy külön nagy társulatot. Egymagában sem Arad, sem pedig Timisoara nem igen képes arra, — láttuk is — hogy egy teljes esztendeig játszson falai között egy szintársulat. Ha a két város azt akarja, hogy nívós, értékes erőkből álló társulatot kapjon, akkor a legjobb megoldás az, hogy a két testvérvárosban egy társulat működjék. A színigazgatóknak és a színészeknek energiáját, kedvét és pénzét olte meg az örökös vándorlás egyik községből a másikba. Ezzel nemcsak, hogy anyagi előnyöket nem értek el, de nívós előadásokat sem tarthattak a kifáradt, agyongyötört színészek, akik hozzá voltak szokva közszínházban, kulturálszerető közönség előtt játszani. A kis városok és községek igényeinek egy kisebb, könnyebben mozgó társulat felel meg, de nem szabad a nagy városok kulturált közönségét büntetni egy kifáradt, falusi nívóra süllyedt szintársulat játékaival. Erdély nagy magyar városai kizárólag úgy élvezhetnek komoly értékű színelőadásokat, ha összefognak és anyagi erőt nyújtanak a színigazgatóknak a jó társulat megszervezésére.

Kisebbségi szakosztályt állítanak Bucurestiben

A belügyminiszter nagyszabású reorganizációs tervével. — Atszervezik a szigurancát és rendőrséget. — Új törvénytervezeteket készít elő a kormány. — Bratianu Vintila párisi nyilatkozata Románia belső rendjéről. — A magyar optánsok ügye Genfben. — A pénzügyminiszter cáfolja az új választások hírét.

(Az 'Aradi Közlöny' bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az időszaki választások befejezése után a kormány fokozott munkával lát hozzá az őszi parlamenti üléshez elé kerülő törvények kidolgozásához.

Bratianu Ionelnek az a szándéka, hogy a szolgálati időt lezárítja. Továbbá a kisebbségek számára is egy csomó törvényterve van. Az új kultusz-törvény már két éve készen van, amelyet akkoriban még Lapedatu kultuszminiszter dolgozott ki és a kisebbségi kulturára vonatkozó fejezeteket Pacliseanu, a kisebbségi reszort vezetője szerkesztette. Az új törvény több felekezeti kérdés megoldását is magában foglalja és szó van benne az iskolákról és az államsegélyekről is.

Ugyancsak most fogják elkészíteni a rendőrségek, szigurancák és a csendőrség átszervezéséről szóló törvénytervezetet, melynek elkészítésén egy egész bizottság dolgozik. Goga csendőrségi tervezetét, melyet még minisztersége alatt készített, nem veszik figyelembe, mert megállapították, hogy ez nagyon hiányos.

Azonkívül készül még egy csomó törvény a bírósági tárgyalásokra és a gyorsított eljárásokra vonatkozólag.

Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítója ma fennjárt a belügyminisztériumban, ahol épen Tatarescu miniszter tartott nagyfontosságú értekezletet, amelyen nagyszabású reformokról esett szó. Tatarescu az értekezleten — mint megbízható forrásból eredő információk mondja — elsősorban is közölte, hogy szeptember hónapig egyáltalában nem kerülhet sor a kormány átszervezésére s egyelőre nincs szó a prefektusok kicseréléséről sem, ellenben szeptember elsejétől teljesen átszervezik az erdélyi szigurancákat és rendőrségeket. Szeptember elsején a hivatalos lapban hatalmas névsor fog megjelenni az új kinevezésekről, át-helyezésekről és elbocsátásokról.

Az értekezleten Tatarescu miniszter bejelentette, hogy a kormány — különösen Erdélyben — a régi nívójára szándékszik emelni a közigazgatást és ezért pártkülönbség nélkül visszahívja azokat, akiket szakembereknek tart, visszaváltati a szakember-visszavonultakat és rendelkezési állományba helyezetteket s ezzel egyidejűleg meneszt az alkalmatlanokat. Egy félévben belül megváltoztatják a közigazgatás mai képét. A kormány álláspontja, hogy a jó tisztviselőket nagyon jól kell fizetni, a meg nem felelőket könyörtelenül menesztetni kell. Erdélyt erdélyiekkel konszolidálják, viszont Besszarabia konszolidálására erdélyi végzett egyetemi ifjakat küldenek ki.

Ezek a nagyjelentőségű változások betetőzésüket érik el azért, hogy a belügyminisztérium szeptember 5-től kisebbségi szakosztályt

létesít szakerek bevonásával Tatarescu főnöksége alatt. Ez a szakosztály intézi a kisebbségek összes felmerülő kérdéseit úgy kulturális, mint gazdasági téren. Nincs szó tehát új kisebbségi törvényről — mint azt egyes kombinációk az utóbbi időkben hangoztatták — hanem az alkotmány szellemének gyakorlati megvalósítása foglalkoztatja a kormányt. Ennek a kisebbségi szakosztálynak a vezetője egy ismertnevű erdélyi román újságíró lesz, aki az erdélyi belügyi reszort működése idején ott már vezető állásban volt. E kisebbségi szakosztály mint országos jogsegélyző iroda fog működni és a kisebbségi állampolgárok ügyében — akik hozzáfordulnak — intervenciál az összes minisztériumokban. Most veszik fontolóra azt a kétségtelenül érdekes problémát, hogy ezzel a kisebbségi szakosztállyal minden kisebbségi állampolgár a saját anyanyelvén le-velezhessen.

Mint Párisból érkezett híradások közlik, a 'Le Petit Parisien' egyik munkatársa beszélgetést folytatott a jelenleg Franciaország fővárosában tartózkodó Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel. Az újságíró első kérdése az volt, vajjon Romániában nyugalom van-e?

— A legteljesebb rend és nyugalom uralkodik Romániában — válaszolta határozottan a pénzügyminiszter. Az egész nemzetet fájdalmasan érintette uralkodójának halála, aki iránt hátfátalan hódolatot érez. Románia összlakossága egy év óta nap-nap után meghatottsággal figyelte a király igyekezetét, hogy halála után tisztázott helyzetben és egységben hagyja utódjára az országot. Az ország ezért a sirig hálás az uralkodójának.

Az újságíró kérdésére, hogy Párisból hová utazik, Bratianu így felelt:

— Auvergnebe utazom. Titulescu külügyminiszter pedig egyenesen Genfnek veszi útját, hol a Népszövetségnél képviseli országunkat. Genfben utódjára fog napirendre kerülni a magyar optánsok ügye, mely bennünket elsősorban érdekel. En is Genfbe fogok menni és valószínűleg Titulescuval együtt térek vissza Párisba, hogy egynéhány francia államférfival és pénzügyi szaktekintéllyel tárgyaljak. Titulescu Párisból Londonba utazik, hogy az angol udvartól és a diplomáciai köröktől végleg elbocsúzzék.

— Igaz-e az a hír — kérdezte az újságíró — hogy Romániában Maniu Gyula kívánságának megfelelően nemsokára új választásokat fognak kiírni?

— A leghatározottabban állítatom, hogy ez nem igaz. A legutóbb lefolytatott választás a legteljesebb mértékben kielégítette az országot, mely nyugalomra akar és nem barátja a zavaroknak. Hogyan is képzelhető el, hogy a király halála után, amikor nyugalomra van szükségünk, új választások kiírásával újból egy politikai kampányba sodorjuk az országot? Erre vonatkozólag, épen úgy mint a dinasztia kérdésében, vitának nincs helye.

Halálraítélték Aradváros tanácsát

A belügyminisztériumban elhatározott tény, hogy az aradi tanácsot feltétlenül feloszlatják. — Miloteanu vezérfelügyelő az aradi vizsgálat befejezése után vizsgálatot kezd Oradea (Nagyvárad) tanácsa ellen is.

(Arad, augusztus 18.) Ma délelőtt folytatta Miloteanu vezérfelügyelő a városi vizsgálatot. A mai délelőtti folyamán is a gépzemek előlegei kerültek sorra. Ebben az ügyben Berzovan János, a pénzügyi szolgálat vezetője előadta, hogy ha a gépzemek nem kapták volna meg a szükséges előleget feltétlenül beszüntették volna az üzemet és Arad víz és gáz nélkül maradt volna. Ezenkívül a szennyvíz szétrepesztette volna a csöveket, a mi milliókra menő kárt jelenthetett volna a városnak. Tehát, ha az előlegadás nem is felelt meg teljesen a számviteli törvény rendelkezéseinek, a város kényszerhelyzetben volt és nem tehetett másképen. Az előleg azonban biztosítva van, mert a gépzemeknek több millió künnlevőségük van az egyes állami intézményeknél, amelyek ezideig még nem fizettek. A gépzemre vonatkozólag ugy Berzovan János, a pénzügyi szolgálat főnöke, mint Kaufmann Kamil gépzemigazgató különben memorandumot nyújtanak be a vezérfelügyelőhöz.

Ezután Miloteanu vezérfelügyelő a város nyomtatványrendelésének már az előző vizsgálatból ismert ügyét tekintette át, majd a Mos Ajun (Szél)-uccai betonhid kérdését vette elő. Itt az volt a vád, hogy a munkálatot ugynevezett barátsági alapon, az egyik városi mérnök jóbarátja kapta volna meg, aki még csak tervrajzot sem készített el. Muresan János főmérnök előadta, hogy a tervrajzra nem is volt szükség, miután ezt a hidat ugyanazzal a tervrajzzal csinálták, mint a múlt évben felállított városligeti betonhidat. A munkálatot pedig a legelőnyösebb ajánlattevőnek, nyilvános árlejtés útján adták ki. Utána kisebb ügyeket vett elő a vezérfelügyelő, majd egy óra után távozott a városházáról.

Az Aradon folyó belügyminiszteri vizsgálat kapcsán bucaresti-i tudósítónk a belügyminisztériumban érdeklődött a most folyó viz-

sgálat nyomán várható események felől s észleleteiről az alábbi igen érdekes tudósításban számol be:

Már a Stirbey-kormány azzal a programmal jött, hogy visszaállítja azokat a városi tanácsokat, amelyeket az Averescu-rezsim igazságtalansággal eltávolított. Az első ilyen tanács a kolozsvári volt, ahol egy bírói ítélet alapján került a régi megválasztott tanács vissza a város élére. Mindez anélkül történt, hogy vizsgálatot vezettek volna le a város vezetősége ellen.

A többi városoknál azonban ez már nem mehetett ilyen könnyen, mert nem volt bírói ítélet és így a belügyminisztérium kiküldötte az összes inspektorokat az erdélyi és bánáti városi tanácsok legutóbbi ügykezelésének megvizsgálására. Christea, Miloteanu, Péter Jullan és Tomescu felváltva járták és járnak még ma is az erdélyi városokat, ahol megejtik a vizsgálatot és betérjesztik az aktákat jelentésekkel együtt a legfőbb közigazgatási tanácshoz.

Egyetlen város körül sem voltak azonban olyan nehézségek, mint Aradon. Hónapok óta tartják izgalomban a város lakosságát az egymást követő vizsgálatok. Legutóbb Christea felügyelő járt Aradon és a már ismert körülmények között lefolytatta a város ellen a vizsgálatot. A vezérfelügyelő maga is többször kijelentette a bucaresti-i magyar újságíróknak, hogy az aradi tanács feloszlatása már csak napok kérdése és mégis a tanács ma is működésben van. Ha ugyan ezt működésnek lehet nevezni. Magyarázatul aztán ma a belügyminisztérium illetékes osztályánál a következő felvilágosításokat kaptuk:

Christea vezérfelügyelő vizsgálata Arad ellen nem produkált olyan bizonyítékokat, melyek alapján a közigazgatási tanács a feloszlatást kimondhatta volna. Ezért a legfőbb közigazgatási tanács az okmányokat vissza-

terjesztette azzal, hogy a feloszlatást nem javasolja. Tudni kell ugyanis, hogy a közigazgatási tanács csak véleményt ad, a feloszlatást a belügyminisztérium végzi. Igaz viszont, hogy a közigazgatási tanács véleménye döntő és a belügyminisztérium csak akkor mondhatja ki a feloszlatását, ha a legfőbb közigazgatási tanács azt véleményezte is.

A közigazgatási tanács értesítése után — tekintve, hogy Aradváros tanácsa a belügyminisztérium részéről így is, úgy is, halálra van ítélve — a belügyminisztérium távirati rendelettel kiküldte Miloteanu vezérfelügyelőt, hogy a vizsgálatot egészítse ki, melynek megtörténte után az okmányok ismét a legfelsőbb tanácshoz kerülnek, amely aztán újból dönt a városi tanács jövődő sorsa fölött.

A belügyminisztérium illetékes osztályánál különben egy névjegyzék van felfektetve a különböző városi tanácsok állásáról és ez a névjegyzék a helyzetet a következőképpen tünteti fel:

„Temesvár: Tomescu felügyelő vizsgálatáról szóló jelentést áttettük Duca miniszterhez s megkérdeztük, kell-e a vizsgálatot kiégszíteni. A belügyminiszter ur értesítette az ügyosztályt, hogy a vizsgálatot Temesvár ellen be kell szüntetni s az okmányokat Irattárba kell helyezni.”

„Nagyvárad: Miloteanu vezérfelügyelő ma utasítást kapott, hogy utazzék Nagyváradra és az ottani tanács ellen szigorú vizsgálatot vezessen le. Miloteanu nagyváradit utját Aradon történt vizsgálata után fogja effektuálni.”

Azután következik — sorrendben — az aradi tanács, melynek rubrikájában a fent már ismertetett tények szerepelnek.

A vizsgálat alatt álló tanácsok sorsáról beszélgettünk is ma a belügyminisztérium illetékes ügyosztályánál, ahol — arra való tekintettel, hogy az aradi vizsgálat most van folyamatban — érdemleges választ ma még nem adtak, de az elhangzott nyilatkozatokból, minden kétséget kizáró módon az derült ki, hogy az aradi tanács épenugy, mint a nagyváradit, feloszlatásra vannak ítélve.

T A R C A.

Wagner-előadás — aradi szemmel

A bajor művészet és munka. — Wagner ünnepi előadás és kézműipari kiállítás Münchenben.

Pataky Béláné, a ritmikus tánc és torna aradi tanárnője neve jó csengésű Arad közönsége előtt. Jelenleg Münchenben időzik — tanulmányúton — Pataky Béláné és onnan küldte be hozzánk az alábbi érdekes cikket a bajor művészetéről, a Wagner Richard müncheni előadásairól és az ottani kézműipari kiállításról.

(München, augusztus havában.) „Befejezve Wanfriedben — nem mondok többet! R. W.”. Ezt írta Richard Wagner annak a partitúrának a végére, amely záróköve titáni életművének — a Parsivalnak. Két évvel később 1876-ban bőkezű királyi támogatással megnyílt a Wagner-színház és Bayreuthban a játékterv már biztos, nagyszzerűen bevált systemával rendelkezett. Huszonöt évvel ezután kezdődtek itt Münchenben a Wagner ünnepi előadások; minden évben július közepétől augusztus közepéig tartanak és minden évben a nagy mesterért lelkesedőknek mind nagyobb és nagyobb tömegei keresik fel az ünnepi előadások színhelyét: München. Az idén négyszer adják a Parsivalt, az utolsó hely 10 márka (390—400 lej) és mégis alig lehet jegyet kapni, mert már márciusban megkezdik az előjegyzéseket.

Az előadások a Prinzregenten Theaterben vannak. Végig a Prinzregenten Strassen, zászlódisz pompázik az utvonalon s tülekedve tódul a nép a színház felé. Már három óraker autók, hintók és az ecélra beállított villamosok csak úgy ontják a közönséget. Hömpölygő

áradat zudul el az ötvenéves bayreuthi és a huszonöt éves müncheni előadásra visszatekintő Wagner-szobor mellett, a forgalom percekig megakad; valóban tortúra a színház elé jutni. Zsongva telik meg a nézőtér. Itt ugyan csak elmondható, hogy zsufoolásig felt a színház. Pompázó estélyi toalettek színesen cserélődnek fekete frakkokkal s közülük itt-ott kivillan egy-egy fehér turbán. Vakító ékszerek szikrázva csillannak, ragyogó a dísz, a fény, az ünnepélyesség kisüt az arcokra. Köröttem nyelvzavarban kereng a világ összes beszéd-faja. Az angol szó vezet. Az amerikalak képviselik ezt. Visszafojtott izgalom, leszorított idegesség vibrál, amidőn pontban négy óraker sötétség borul a nézőtérre. Csak a nézőtér két oldalán halványan remeg hét kicsi kékfényű lámpa s a sülyesztett zenekar körül dereng valami tompa fény.

És megkezdődik az előadás. Wagner Parsivallának tolmácsolása oly felfokozott művészi követelmények elé állít művészt, rendezőt, zenekart, kórust, hogy csak különösen kedvező és ritkán sikerülő, egybevágó előadásról mondható el a szó legszorosabb értelmében vett „kifogástalan” jelző. Am ez az előadás azt a lenyűgöző varázst keltette, ahol csak ámulás van és csodálat. Minden-minden a művészet szintjének csúcspontján: szereplők, zenekar, rendezés, kórus, díszletelés, világítási effektusok. Az utóbbinak külsőségek ugyancsak megkapóak. Minden felvonás és változás egy-egy csodálatosan finom festői kép. A grál-lovagok kupolás csarnoka, öltözeteik, a csarnok megvilágítása és a kórus mélyenszántóan vésődtek belénk. A II. felvonás varázskertjének tökéletessége kristálytisza művészet. S ami legjellemzőbb a művészet értékelésére: két-három taktusos, kis lélegzetű szerepet is elsőrangú művészek énekeltek.

A felvonások végeztével, ahogy elült a tapsorkán, lent a nagy étteremben és az ebből ágazó kertben félórás szünet lepergése alatt gyors vacsora, már legalább is annak, aki napokkal ezelőtt volt oly gondos és helyet kaparintott magának. Aztán vissza az előadásra, amelyről mindenki válasszékosan finom jelzőkkel beszél, nehogy banális egyszerűségbe fullon a dicséret. Otto Wolf, Elisabeth Ohms, Paul Bender oly művészek, akik a mű értelmét és megértését az egyéni érvényesülés elé helyezik s mégis vagy talán épen ezért hallgatóikat földöntúli régiókba vezetik. Amint az előadás utolsó akkordja is elhangzott, legördül a függöny, féltiz, de a közönség mozdulatlan, azaz egytagba forrva tapsol, lelkesen ünnepeelve.

München másik érdekessége: a kézműipari kiállítás. München jelképe, a Bavaria óriási szobra mögött van. Mindenki fölkeresi, aki csak egy napot időzik is Münchenben. Már a plakátja is megfogó. Erős, nagy munkáskéz. Tenyerében az egyes kézműipart ábrázoló, dolgozó munkások. Tíz nagy csarnokban hetven üzem állandó munkában forr. Egy cikk a primitív kezdettől — a fejlett tökéletességig. Látniuk, hogy az anyag mint finomodik, formálódik vázává, a dohány szivarra s így látjuk a pék, a hentes, a könyvkötő, bőrdandós, kefékötő, faszobrász stb. művelt is. Külön területekben tárulnak elénk a középkortól a múlt századokig terjedő bajor kézműipari és iparművészeti antikvitások, melyek dús gazdag magárossok, vagy egyenesen muzeumok tulajdonából kerültek a kiállításra.

Művészet és munka a német erő főforrása, melyből meríteni ó mennyi tanulság és fejlődés. A német művészetnek és fejlődésnek csodálat és — hála!... (Pataky Veronika.)

Szendrey lesz újból a szinigazgató Aradon

A minisztérium kiadta a színházi koncessziókat. — Összesen heten kaptak igazgatói engedélyeket Erdélyben. — Szendrey a timisoarai (temosvári) színházra is beadja pályázatát.

(Arad, aug. 18.) Bucuresti-i tudósítónk jelentése nyomán részletesen megírtuk azt, hogy mint minden esztendőben, úgy most is, a színházi koncesszióért már hetekkel azoknak kiadása előtt megindultak az előcsatározások és szinte minden elkövetkező nap kitermelte a maga fantasztikus és az előző napival egészen bizonyosan ellentétes híradását. A koncessziók frontjának helyzetét még inkább bonyolulttá tette az a körülmény, hogy erősen tartotta magát az a hír, hogy a minisztérium kerületekhez fogja kötni a koncessziókat s csak annyi engedélyt ad ki, ahány szinikerület van Erdélyben. Így számítás szerint — mindössze csak öt, legfeljebb hat koncesszióról lehetett volna szó, ami a pályázók legujabbban huszonegyre felemelkedett számához mérten bizony elég kisszámúnak tűnt fel. — De komplikálódott a helyzet azzal is, hogy a cluji és oradeai szinikerület — Oradea közönségének a színház iránt egészen évben tanusított nagyfokú részvétlensége miatt és Erdélyi Miklós legutóbbi szinigazgató évvégi válságos helyzete miatt — a minisztérium egybekapcsolni akarta. Így aztán a legteljesebb bizonytalanság uralkodott a koncessziók állapota körül s izgalommá hevítette a helyzetet a kultuszminiszter kétszeri döntéshalasztása.

Tegnap a késő éjleli órákban azután végre eloszlott minden bizonytalanság, Bucuresti-i tudósítónk táviratilag a következőket közölte: „A koncessziókat az este kiadták. Összesen huszonegyen pályáztak, akiknek névsora a következő: Janovics Jenő, Szendrey Mihály, Fehér Imre, Gáspár Jenő, Erdélyi Miklós, Ferenczy Gyula, Fekete Mihály, Róna Dezső, Román Valér, Gróf László, Földes Mihály, Maurer Béla, Kramer Antal Lajos, Muha Károly, Tompa Béla, Galetta Ferenc, Vákár Vilmos, Veres Dezső, Leonard, Horváth Viktor, Weicholt Tibor, ezek közül összesen heten kaptak koncessziót és pedig Janovics Jenő, Szendrey Mihály, Fehér Imre, Gáspár Jenő, Erdélyi Miklós, Ferenczy Gyula és Fekete Mihály. A kötött kerületi rendszert elvetették, egvedül csak Janovics Jenő koncesszióját kötötték Clujhoz, a többinek a színháztulajdonos városokkal kell szerződést kötniük“. Ugyanekkor távirat érkezett Aradra Szendrey Mihályhoz is a koncessziók döntéséről. Maga Eftimiu Victor közölte vele a következőket: „Concesie aprobata“.

Bucuresti-i tudósítónk távirata alapján tehát világos, hogy a kultuszminiszter, ha el is vetette a kerületekhez való ragaszkodás elvét, csak annyi engedélyt adott ki, ahány szinikerületre reálisan felosztható Erdély. S a koncessziók számából következtetve az is kiviláglik, hogy Oradea továbbra is független marad Clujtól és a jövőben is autonóm szinikerület lesz. Öröndetes megállapítás vonható le a döntésből, mert a koncessziót kapott nevek közt kevés kivétellel mind olyan régi szinigazgatók találhatók, akik garanciát nyújtanak úgy a megkívánt művészi színvonal, mint a közönség és a színház szempontjából. Ami az aradi szinikerület sorsát illeti, teljesen bizonyos, hogy ez évben is Szendrey Mihály szakavatott művészi keze fogja azt irányítani. Aradváros minden bizonyossággal Szendrey Mihállyal köti meg a szerződést, mert — amint láthattuk — Szendrey Mihály az egyetlen, aki a szinigazgatói követelményeinek eddig minden tekintetben megfelelt, s akit Arad közönsége örömmel is lát az aradi színház élén. A koncessziók ügyéről, az aradi színház jövőjéről, s az aradi színházszínház megszervezéséről ma beszélgetést is folytatunk Szendrey Mihállyal, aki immár bizonyossá vehető aradi szinigazgatóval, a ki munkatársunknak a következőket mondta:

— Föltétlenül helyesnek és öröndetesnek tartom, hogy az eredetileg tervezett öt koncesszió helyett hetet adott ki a kultuszminisztérium, mert elképzelni is nehéz dolog az, hogy a kis-igazgatók társulatainak színészei legyenek kenyér nélkül. A kerületi beosztás elvének elvetése csak helyeselhető, mivel a kerületekhez kötött koncessziók esetén a városok autonóm jogaiba nyúltna volna be a minisztérium, viszont a minisztérium nem kívánta a majd esetlegesen előálló felelőségeket vállalni.

— Viszont most még megoldatlan egy elég kényes probléma, ami a kerületi beosztás elmaradásával állott elő: a mellék, vagy kiegészítő álló-

mások kérdése. Mert természetesen ma egész Romániában oly várost találni, amely egy színházszínházat egész szezonon keresztül tartani tudna, lehetetlen az is, hogy például egy-egy nagy társulat később kisebb városokba menjen, mint állomáshelyre. Épen ezért leghelyesebb az volna, ha két szomszédos nagy város összefogná és együttesen oldaná meg a magyar, román, esetleg német társulatok dolgát. Megfelelő kiegészítő szezon nélkül egyetlen erdélyi szinigazgató sem tud reuzálni, de nem is tud megfelelő társulatot szervezni.

— Így én mindenestre megpályázom a timisoarai színházat is és ha sikerül ott is elnyer-

Aradmegyei vendéglős különös családi botránya.

Amikor a szerelem bünbe sodorja. — A pompázó bunda és a feleség hajthatatlan akarata. — Küzdelem a kemény asszonyi szív és a férfiui kitartás között.

(Arad, augusztus 18.) Nem tudom hamarjában, melyik divatos író mondotta, hogy könnyebb a tenger fenekén egy elvesztett gompostól megtalálni, mint a nő lélek titkát megfejteni. A hasonlat ugyan nem tulságosan szellemes, azonban annál igazabb. Amikor valamely férfi azt hiszi, hogy már mindent tud a Nőről, amikor abban a hitben él, hogy a nők részéről semmi újat nem kaphat, akkor éri mindig a meglepetés, amelynek nyomán aztán újból konstatalhatja a női lélekbuvár, hogy mégsem ismeri ezeket a szeszélyekből és ellentétekből összeállított lényeket. Ez a hosszú bevezetés tulajdonképen azért készült, hogy valamiképen magamnak is, az olvasónak is megmagyarázzam az itt következő tanulságos történetet, amelyet az Élet egyenesen riporttémának szánt...

Szerelem, házasság és bunda.

A történet előzménye rövid és főleg megszokott. Néhány évvel ezelőtt Aradon járt egy gazdag aradmegyei vendéglős, akinek már az első találkozásnál feltűnt egy csinos, fess aradi leány. A leány egy ismert aradi családnál volt alkalmazásban, mint társalkodónő. Megtetszettek egymásnak, a leány otthagytta állását és az esküvő után kiköltözött a községbe, vendéglősnek. Ami ezután következik, az szintén megszokott már és épen az a csodálatos, hogy ennyi megszokott epizódból egy egészen új, egyéni eset kerekedik ki. A férfi nemcsak a feleségét, hanem a kágyalapokra festett nőket is szerette és ezek sokkal veszedelmesebbnek bizonyultak ránézve, mint az élő nők. A vendéglős nem játszott szerencsével, úgy, hogy nemsokára anyagi válságba került és erősen korlátoznia kellett kiadásait, nehogy teljesen tönkremenjen. Ekkor történt, hogy az ifjú menyecske kijelentette, hogy eleget dolgozik az üzletben, elég szerényen él, szóval mindazt mondotta, amit már az asszonyok ilyenkor mondani szoktak, konkluzióképen egy elegáns bundát követelt magának. A kívánság épen a legrosszabb időben jött, mert a hullámok épen akkor csapkodtak a legerősebben a férfi feje felett. Miatán azonban nagyon szerette feleségét, elhatározta, hogy mindezek dacára, mindenáron mégis szerez bundát.

Fogság egy asszonyi kívánságért.

A bundaszerzés azonban több komplikációval járt, mint ahogyan azt gondolta. Azért később mégis meglelt az elegáns bunda, hogyan és miképen, az csak később derült ki. Néhány hét múlva ugyanis kipattant egy nagyarányú család, amelyet egy aradi bank kárára követtek el és amelynek hünöseiként letartóztatták a vendéglőst, egy pincért és egy aradmegyei községi bíró fiát. Vizsgálati fogságba került a férfi, akinek drágán kellett megfizetnie az elegáns bundát, amellyel felesége „megpukasztotta“ a község asszonyait. Egy hónapon keresztül ült a férfi vizsgálati fogságban, míg végre sikerült valahogy elsimitani az ügyet; a bankot kártalanították és így valamiképen csak kiszabadultak a vádlottak. A négy héten keresztül az asszony gondosan vezette az üzletet, amikor azonban a férfi hazatért, kijelen-

nem a játszási engedélyt, akkor két várossal egyetértően fogom megállapítani a színházi szezonok időtartamát, lehetőleg azonban úgy, hogy mindkét városban a körülményekhez mérten állandó szintársulat legyen. Ami a jövő évadra való szervezkedésemet illeti, azt erősen hátráltatja az a körülmény, hogy nincs városhoz kötve a koncesszió, de én minden bizonnyal remélem Aradvárossal való megállapodásomat és nehogy időközben szétvigyék a megfelelő erőket, már most nyomomban hozzákezdek társulatom megszervezéséhez, amelynél különösen nagy súlyt fektetek arra, hogy a bevált erőket lehetőleg ismét megnyerjem szintársulatom számára, míg a kiegészítésre szoruló ensembléket alaposan fel fogom frissíteni. Így aktuális egy bonviván, egy elsőrangú primadonna, táncoskomikus, esetleg szubrett megszerzése. A színház kapuit legfeljebb szeptember közepe táján nyithatom meg.

tette neki, hogy egy percig sem él együtt egy börtönviselt emberrel és benyújtotta ellene a válópert. A férj hiába magyarázott meg mindent az asszonynak, aki ebben a percben már elfelejtette a bundavásárlást és előzményeit, a jómódot, amellyel férje körülvetve és sokmindent, ami a férj javára billentette volna a mérleget, az asszony hajthatatlan maradt és másnap elhagyta férjét.

Botrány a Forray-uccában.

Aradra jött. Elhatározta, hogy varrni tanul és ruhavarrással keresi meg a kenyerét, ezért első sorban lakást vett ki és nekilátott szándékai megvalósításának. Közben a férj is Aradra jött, ahol kutatást indított felesége holléte után. Meg is találta — hosszasan nyomozás után — az asszony Metianu (Forray)-uccai lakását, s egy szép este óvatosan megleste, míg felesége hazajött és felkereste a hűtlen asszonyt lakásában. Itt eleinte szép szóval könyörgött az asszonynak, térjen vissza hozzá, majd amikor újból visszatartására talált, levéllel fenyegette meg. Végül is az asszony rendőrt hivatott és erőszakkal távolította el a kétségbeesetten fenyegető férjét. Miatán az asszony nem óhajtott második botrányt, elköltözött erről a lakásáról és a Calvin (Kálvin)-uccában vett ki új lakást. Ott azonban alig néhány napig élt nyugalomban, mert a férj, illetve a volt férj újra felfedezte ezt a lakást is. A helyzet most egészen különös lett, a férfi majdnem naponta felkeresi feleségét, illetve lakását, az asszonyt megvárja a kapu előtt, újból és újból könyörgök neki, térjen vissza hozzá, az asszony pedig következetesen elutasítja.

Ki az erősebb?

Meddig fog tartani ez az érdekes állapot, nem tudni, azonban a feleség igen határozottan jelenti ki a kérdezősködőknek, hogy börtönviselt ember felesége nem óhajtni lenni, a könyörgés nem latja meg és ha a férj újból erőszakoskodni próbál, ismét a rendőrséghez fordul védelemért. A férj pedig addig akarja folytatni a hadjáratot, amíg meg nem puhul a kemény asszonyszív és ismét vissza nem tér hozzá, az a kevés ember pedig, aki ismeri a kis történet részleteit, kíváncsian várja, melyik bizonyul keményebbnek: az asszonyi akarat, vagy a férfi kitartása... (m. r.)

— Ötemeletes palotát épít a timisoarai Sváb Központi Bank. Megírtuk, hogy a Sváb Központi Bank Timisoara városból megvásárolta azt a területet, amely az Erzsébet-uccában a színház és a Weisz-palota között fekszik. Eredetileg az volt a város terve, hogy ezen a helyen parkírozás után felállítják a király szobrát, de mivel erre alkalmatlannak mutatkozik a Lloyd-sor, ezt a tervet elvetették és átengedték a banknak a területet. A Sváb Központi Bank a telekhez a katonai kincstártól megvásárolta a szomszédos rendőrprefektúra kertjének egy részét. Az így jelentékenyen megnagyobbodott telekre most kezdik el építeni a Sváb Központi Bank székházát, amely ötemeletes lesz. A földmunkálatokat még ebben a hónapban indítják meg. A palota, amely igen impozáns lesz, a jövő tavaszra készül.

Kiméletlen harc az aradi strandbetegségek ellen

Aradváros vezetősége lépéseket tett a fürdőző állatok eltávolítására. Érdekes szakvélemények az aradi strand különös betegségeiről.

(Arad, augusztus 18.) Hatalmas fel-tünést keltett városszerte az Aradi Közlöny mai számában közölt cikk, amelyben világos-ság derült arra, hogy milyen betegséget okozott az aradi strand az üdülő közönség körében. Most már kétségtelenné vált, hogy tulajdonképpen az Oestrus nevű légy csipése okozza a rendkívül nagy fájdalommal járó betegséget és egyúttal az is bebizonyosodott, hogy ez kizárólag azért történt, mert a strand közelébe, sőt magán a strandon keresztül is marhákat és juhokat hajtottak. Cikkünkre ma már egyre-másra érkeznek az érdekes hozzászólások, úgy a szakorvosok, mint a fürdőző közönség köréből, amelynek igen tekintélyes része a történet hatására elhatározta, hogy bizonyos ideig tartózkodik az aradi strandok látogatásától.

Egy ismertnevű aradi bőrgyógyásztól ma a következő levél érkezett be:

Hozzászólás az aradi „strand-betegséghez”. Az Aradi Közlöny mai cikkében említett oestrus, de más tropikus légyfajta okozta csipés (Gastrophilus, Hypoderma stb.) nem egészen ismeretlen betegség nálunk, mert bár embernél ritkábban, eddig is előfordult Európában. Az állatokkal foglalkozkodóknál, így hajcsároknál, pásztoroknál gyakran észlelték. „Creeping disease” azaz kuszó betegség néven írták le ezt a bőrbajt, a mely vörös dudoros, szabálytalan vonal alakjában kuszlik tovább a bőr alatt, cikk-cakkos rajzolatú hálózva be a test kisebb-nagyobb felületét. Ez egyáltalában nem különleges betegsége a strandok homokjának, azonban kizárólag az ottani állatlegeltetés és fürdetés eredménye, amennyiben ez a légyfaj előszere-tel az állatokat keresi. Így azután a közelükben tartózkodó emberekre is veszélyes. Az előfordult megbetegedések azonban csak bizonyos részben tartoznak ebbe a kategóriába, mert Aradon számos esetben konstataáltak (magam is) mikroszkopon a tipikus „fonalgomba” fertőzéseket. Ez a bőrbaj pedig állati trágya útján történő megfertőzés és előfordulhat mindenütt, ahol állatok vannak. Mindenesetre az utóbbi makacs bőrfertőzés, amely elkerülhető lenne, ha az állatokat nem hajtanák a fürdőzők közé, ami — mindentől is eltekintve — abszurd állapot. **Egy bőrgyógyász.**

Felkerestük különben dr. Tesic aradi bőrgyógyászt, aki a következőket mondta:

— Az oestrus-légy csipése folytán előállott fertőzés, bár igen ritka Európában, de előfordul mindazoknál, akik állatok között forgolódnak. Természetesen az aradi strandon is az állatok miatt terjedt el. Feltétlenül külső beavatkozással kell eltávolítani a lárvákat. Ettől függetlenül kezeltem „fonalgomba” megbetegedést is, amely szintén az állatoktól, illetve az állati hulladékoktól jut az emberhez. Láttam czenkívül az aradi strand környékén disznókat is legelni és kezeltem olyan betegeket, akik a közelben strandoltak és az egész testükön gylladást kapott a bőr. Ez a disznó-orbánc egyik változata. Igen sokan jönnek azonban az orvosokhoz, különböző bőrbajokat, azt állítva, hogy a strandon kapták, akkor, amikor nem ott fertőzöttek meg. Hiszen egyes bőrbajok egy ruhadarab érintésétől is megfertőződik az embert. Egyes virágok himpora is okozhat bőrmérgezést, így az örökzöld, a napraforgó virág pora is. Ez azonban nem strandbetegség. Mindenesetre fontos lenne, hogy a hatóságok intézkedjenek az állatok eltávolítása ügyében, mert addig mindenki ki van annak a veszélynek téve, hogy valamilyen, az állatoktól származó bőrbajt kapjon.

Eddig Aradon több oestrus-csipésből származó megbetegedés történt, sőt az egyik aradi orvos már jóddal és szublimáttal kezelt is ilyen betegeket, akik mind a strandon kapták a bajt. Természetes, hogy a külső, azaz operatív beavatkozás meggyorsítja a gyógyulást, miután a késsel egyszerre távolítják el a lár-

vákat, amelyeket így megakadályoznak a további fejlődésben. Igen nagy baj az, hogy a betegek nem mennek azonnal specialistához, hanem előbb rendszerint házilag igyekeznek magukat gyógyítani, ami végeredményben a betegség terjedését és a fájdalmak növekedé-

Kétmilliárdal megkárosították a vasutat.

Galati multimilliomos nagyarányu illetécsalása.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) A galati-i hatóságok ma nagyszabású csalásoknak jöttek nyomára, amelyek mintegy kétmilliárd lejtel károsították meg az államvasutakat. A csalásokat Katz Moise, ismert multimilliomos fa-exportőr követte el, aki egy vasuti tisztviselő segítségével meghamisította a fuvarleveleket. A kereskedő első osztályú fát exportált, amelynek illetéke vagononként tízezer lej, a fuvarlevélben azonban a szállítmányokat párkányfának tüntették fel, amelynek illetéke csak

sét jelenti. Megtörtént az is, hogy kvarccal kezelték egy ilyen beteget és a hő hatása alatt a lárvák nemhogy elpusztultak volna, hanem még inkább fejlődtek. Ezért ilyen megbetegedés esetén azonnal specialistát kell felkeresni.

Az Aradi Közlöny cikke Aradváros vezetőségénél is meghallgatásra talált s mint értesítünk, a város vezetősége részéről erélyes akció indult meg, hogy az állatot egyszer és mindenkorra távolítsák az aradi strandoktól.

kétezer lejt tesz ki. A vasut kára tehát vagononként nyolcezer lej. Miután Katz évenként sokezer vagon fát exportált és visszaéléseit hosszú időn keresztül üzte, az államvasutak kára rendkívül nagy. Katzot ma letartóztatták, büntársa azonban megszökött. A hatóságok ma lefoglalták Katz könyveit, amelyekből igyekeznek megállapítani a család nagyságát. A nyomozást most abban az irányban folytatják, hogy nem használta-e ezt a módszert más kereskedő is.

Folyik a küzdelem az Oceán legyőzéséért.

Ujabb jelentkezések az Oceán átrepülésére. — Egy spanyol pilóta világrekordra törekszik. — Eldölt a sanfrancisco-honolulu légiderby.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Az oceánrepülők tábora egyre nagyobb lesz. Most már egy spanyol pilóta is jelentkezett, aki az eddig elért rekordokat mind le akarja verni. A madridi jelentések szerint Espinosa spanyol pilóta kétszer egymásután akarja átrepülni az oceánt. A pilóta Sevilleből indulva, Newyorkon keresztül Havannába akar repülni leszállás nélkül, ami egy 7600 kilométeres utat jelent. Ha ez a vállalkozás sikerül, minden eddig elért rekordot megdönt. Visszafelé Havannából Madrid felé repül. A pilóta meg akarja nyerni a kormány támogatását merész tervéhez.

Amsterdami jelentések szerint Mischin pilótahadnagy Fokker-gépével tegnap végrehajtotta a próbarepülést és ma Londonba indult. Onnan Dublinba repül, ahonnan stról az

oceán átrepülésére. A repülőhadnagy New-York felé akar repülni.

Honoluluól jelentik, hogy a Sanfrancisco-honolulu légiderbyt Goebel és Davis pilótahadnagyok egy Voolare nevű kétfedelű repülőgéppel megnyerték. A győztesek 3900 kilométer hosszú utat tettek meg 26 óra és 17 perc, 20 másodperc alatt. A sanfranciskói jelentések szerint a Miss Dora és Golden Eagle nevű repülőgépek, amelyek résztvettek a honolulu versenyen, még nem érkeztek vissza, ami nagy feltűnést keltett. Valamennyi hajót szikratávirón értesítettek erről, miután valószínűnek találják, hogy a két gép, valamilyen okból kifolyólag, a tengerre kényszerült leszállani. Az utolsó gép, amely beérkezett, az Aloha, 28 óra 16 perc alatt tette meg útját.

Apagyilkos orvos.

Megdöbentő családi tragédia történt Besztercén.

(Az Aradi Közlöny clujti tudósítójának telefonjelentése). Tegnap délután borzalmas családi dráma játszódott le Besztercén. Budusan Demeter gazdag háztulajdonos és birtokos házában. A földbirtokos családjában az utóbbi időben igen gyakran voltak civódások, mert Budusan orvos-fia nemrégén apja akarata ellenére nősült meg, viszont édesanyja a fiatal pár védelmére kelt. Tegnap délután ismét szöbakerült a házasság ügye. A durva, kiméletlen lelkű gazdálkodó heves szóváltás után ütlegelni kezdte feleségét, akinek segélykiáltásaira fia, dr. Budusan Octavian a szobába lépett és testével védelmezte édesanyját. A fiu közbelépése sem akadályozta meg Budusan Demetert abban, hogy feleségét tovább ne bántalmazza. A szóváltás hevében a fiu erőlyesen rászólt apjára, mire Budusan Demeter az éjeli szekrényhez ugrott, ahonnan revolvert rántott ki és torkaszakadtából kiáltotta:

— Mindenkit megölök, aki akaratomnak nem engedelmesskedik.

A fiatal orvos testével védelmezte anyját és kifelé tuszkolta a szobából, hogy ingerült állapotban levő apjától megszabadítsa. Az öreg Budusan azonban beváltotta fenyegetését és az éjeli szekrény mellől kétszer elsütötte revolverét feleségére, illetve fiára. Dr. Budusan Octavian zsebében szintén revolver volt, melyet a második lövés után elsütött. A golyó szíven találta édesapját, aki jelszó nélkül holtan rogyott össze. Dr. Budusan Octaviant előállították az ügyészségre, ahol Moldovan Teodor főügyész előtt rettenetes lelki kínok közt vallotta be, hogy agyonütötte édesapját. Vallomásaiban elmondta, hogy csak izgatottságában va-

elő és sötötte el revolverét. Az izgalom hatása alatt teljesen megtört apagyilkost az ügyészség letartóztatásba helyezte.

Tabéry: Tűzmadár
Sándor Ferenc könyvüzletében.

Ötven városi lakást

ad bérbe Aradváros.

A városi bérházak felmondott lakásaira nyilvános árlejtést hirdetett meg a város vezetősége.

(Arad, augusztus 18.) A mai lakásínség közepette mindenesetre újdonság erejével hat az, hogy november elsejével 50 lakás üresedik meg Aradon. Ismeretes, hogy Aradváros vezetősége november 1-ére felmondott összes lakóinak. A város most elhatározta, hogy nyilvános árlejtést hirdet meg ezekre a felmondott lakásokra. A színházépületben hat iakás, a Cetatei Veche (Óvár)-téren hét, egy másik belvárosi házban 2 lakás üresedik meg, azonkívül különböző munkásházakat adnak ki, úgy, hogy összesen 50 lakást ad bérbe a város november elsejével. Az árlejtéseket október 10—11—12—13-án tartják meg és a kikiáltási árak a jelenlegi bérösszegek lesznek. A jelenlegi lakók mindenesetre nagy izgalommal tárgyalják az ügyet és — mint már előrelátható — maguk is résztvesznek az árlejtésben. Ma délelőtt különben Miloteanu vezérfelügyelő is megvizsgálta a lakásokra kiírt árlejtések ügyét, amelyet rendbenlévőnek talált.

Bajtarshüségl Jön!

A megszökött Vándor-fivérek nagy szabású csalásai.

Hogyan indult el Vándor Bertalan a meggazdagodás útjára. — Későbbre tervezte a szökését, hogy még több pénzt harácsoljon össze. — Száz-ezer lejért eladta a Metianu-(Forray)-uccai üzletét is. — Három millió értékű árut elkótyavetyélték Vándorék. — A bűnös kereskedő nagy-értékű árukat rejtett el. — Őt hitelező bűnvádi feljelentést tett a megszökött kereskedő ellen. — Aradváros elárverezteti Vándor üzletét.

(Arad, augusztus 18.) Az első pillanatban nyilvánvaló volt, hogy Vándor Bertalan aradi kereskedőnek a maga nemében páratlan agyafurtsággal elkészített szökése valóságos európai szenzációvá nővi ki magát. Nem is a hitelezőknek tizenöt-husz millió lej erejéig való megkárosítása tette különösen hírhedtté ezt az esetet, hanem az a mód, ahogy Vándor Bertalan csalásait végrehajtotta és az az ügyes trükk, amellyel hitelezőit az utolsó percekig meg tudta téveszteni. Nem érdektelen az a körülmény, hogy a hitelezők nagyrésze még akkor is, amidőn már Vándor üzelmel nyilvánosságra kerültek, kijelentette, hogy erről a szolid és szelíd, becsületes kereskedőről lehetetlen feltételezni azokat a vádakokat, amelyek ellene elhangzottak. Ma délelőtt egy bécsi utazó érkezett Aradra, aki fel akarta keresni a Vándor-céget és megdöbbenve látta a lepecsételt üzlet-ajtókat és fejszólva vette tudomásul a történetet. Ezt az embert, mint annyi más, annyira megtévesztette Vándor behízogó, simulékony modora, hogy még a történetek dacára sem hisz el semmit a vádakból.

— Cégemnek — hangoztatta — még ma is majdnem százezer lejjel tartozik, de most is nyugodtan hiteleznek neki bármilyen összeget. Hiszen mintaképe volt a becsületes kereskedőknek.

Hogyan indult Vándor Bertalan a gazdagodás útjára.

Most nézzük meg, hogy milyen a multja ennek az embernek, aki éveken keresztül orránál fogva vezette környezetét, üzletfeleit, hitelezőit. Két évtizeddel ezelőtt Mayer Henrik nagybányai rövidáru céghez állott be inasnak Vándor Bertalan. Úgyes, nyílt eszű fiú volt, aki bámulatos gyorsasággal sajátította el az üzleti fogásokat. Amikor felszabadult, egy szatmári cégnél nyert alkalmazást, de amikor megtudta, hogy Mayer Henrik Aradon üzletet nyitott, ide utazott és visszakönyörögte magát rég főnökéhez. Mayer Henrik üzlete a Vándor-cég jelenlegi helyén volt. Ott beférközött főnökének bizalmába és néhány év múlva megkérte és elvette Mayer Henrik hugát. Hozományul társul vették be az üzletbe. Vándor Bertalan megkezdte aknamunkáját sógora ellen, amely nagyon hamar eredményre is vezetett, mert amíg sógora ugyanabban az üzletben elszegényedett, ő vagyont gyűjtött. Amikor Mayer Henrik nem tudott fizetési kötelezettségeinek eleget tenni, Vándor néhány száz koronával kielégítette és ettől kezdve egyedüli tulajdonosa lett a cégnek.

Számítása ellenére hamarabb kellett menekülnie Vándornak Aradról.

Akkor még jelentéktelen kis üzlet volt a Mayer Henrik-féle Strada Metianu (Forray-uccai) bolt, csak a háborús konjunkturák kihasználásával kezdte azt fejleszteni Vándor Bertalan. Mayer Henrik vagyonának utolsó maradványaival Északamerikába vándorolt, feleségét és hat gyermekét Aradon hagyta. Ma alkalmunk volt beszélni Mayer Henriknél, aki kijelentette, hogy férje semmiesetre sem segíthette elő Vándor Amerikába való távozását, mert még ma is a legnagyobb ellenszenvvel viseltetik sógora iránt, aki őt vagyonából kiforgatta. Ha férjének módjában lenne az, hogy valakinek bevándorlást engedélyt szerezzen, úgy elsősorban családját segítené ki Amerikába s nem pedig tönkretévőjét, vagyoni romlásának okozóját.

Érdekes, hogy Vándor Bertalan, amint az ma kiderült — tulajdonképpen későbbre tervezte

szökését. Elsősorban több mint egy millió lej értékű árut rendelt külföldről. Az áru meg is érkezett és itt fekszik az aradi vámon. Vándornak bizonyára az volt a szándéka, hogy ezeket az árukat is elkótyavetyélték és az érték beszédett összeget is hozzácsapja a többi összegyűjtött pénzhez. De az áru később Vándor már nem tudta bevárni azt, hanem időközben elutazott. Másik bizonyíték pedig az, hogy a Str. Metianu (Forray-uccai) üzlethelyiségét eladta százezer lejért egy főtéri cégnek. A százezer lejt a mai napon kellett volna kifizetnie a vásárlónak, a kötél azonban — ugylát-szik — már előzőleg nagyon szorult és Vándor menekülve, itt hagyta a biztos százezer lejt. Az, hogy kibérelte a Matzky-féle üzletet a főtéren, tisztán arra volt jó, hogy ezzel is porhintsen hitelezőinek szemébe. Mindenki csodálkozott azon, hogy Vándor ott hagyja a Strada Metianu (Forray-uccai) akkor, amikor üzlete elsősorban az ottani vásárló közönségre volt bázisozva. Vándor akkor, hogy bérbe vette a Matzky-üzlethelyiséget, már erősen készülődött a szökésre.

Csak most kerülnek nyilvánosságra azok a bűnös manipulációk, amellyel összeharásolta milliókra menő vagyonát. Az utóbbi hónapokban számlákat küldött az összes adósaihoz. Ugyanakkor, amikor nagyon sok árut ráfizetéssel, illetve beszerzési áron alul árusított, a számlák összegében is harminc-negyven százalékot hajlandó volt leengedni, ha azt azonnal fizetik. Így nagy összegeket szedett össze Vándor Bertalan. Kiderült például, hogy azt a kreton, amelynek métere neki magának negyvenöt lejtébe volt, harminchért lejért árusította. Neki az volt fontos, hogy pénzt lásson, azokért az árukért, amelyekért a hitelezők most már lehetik a pénzüket. Vándor hihetetlen energiával gyűjtötte össze a pénzeket, hogy csak minél nagyobb összeget menthessen át szökésével a külföldre.

Bűnvádi feljelentések Vándor Bertalan ellen az aradi ügyészségen.

Vándor Bertalan hitelezői aránylag elég gyéren jelentkeznek. Ennek az az oka, hogy ma még ugyszólván teljesen tájékozatlanok és egyrészt pedig annyira bizott Vándorban, hogy nem is igen mernek feljelentést tenni ellene. Ma is kijelentette egyik hitelezője, hogy ő azt hiszi, hogy Vándor két-három hét múlva hazatér és kielégíti hitelezőit. Ez azonban az előlelekből ítélve, szinte lehetetlenséggel határos s valóban teljesen elképzelhetetlen. Ma délelőtt különben öt hitelező tett bűnvádi feljelentést az ügyészségen Vándor ellen. Domán Sándor, Szécsi és Társa aradi cégek, a timisoarai Gyapjuipar r.-t. és két külföldi cég. A feljelentő hitelezőket dr. Rácz Sándor aradi ügyvéd képviseli. A feljelentés hitelezési csalás és sikkasztás címén történt. Radu Pascu vizsgálóbíró a vádindítvány megtétele végett az ügyészséghez tette át a feljelentéseket. Az ügyészség még nem hozott döntést az ügyben.

Bentfentesek véleménye szerint több mint hetven hitelezője van Vándornak. Eddig azonban csak nagyon kevesen jelentkeztek. Az eddig nyilvánosságra került hitelezők közül a timisoarai Gyapjuiparnak majdnem egy millió lejjel, Krammer Sándor és Társa cégnek 107 ezer lejjel, a Berger és Eichner cégnek 90 ezer, a Hegyi Albert cégnek 39 ezer, a Német, Szekes és Schwartz cégnek 50 ezer lejjel tartozik Vándor. Sok hitelezője van még Timisoaran (Temesváron), Oradean (Nagyváradon), Clujon (Kolozsváron), Brassóban, Magyarországon, Csehországban és Ausztriában.

Árukat rejtett el Aradon a megszökött kereskedő.

Ma délelőtt ugyan várt, de azért mégis meglepetést kelő fordulat állott be a Vándor-féle csalások ügyében. Egyik főhitelezőt jóműlátulag figyelmeztették, hogy Vándor Bertalan egy Piata Catedralei (Tököli-téri) ház pincéjébe rengeteg mennyiségű árut rejtett el az utóbbi hetekben. A hitelező azonnal jelentést tett erről Radu Pascu vizsgálóbírónak, aki viszont a rendőrségnek megbízást adott az állítólag elrejtett áruk felkutatására. A hitelezők meg vannak győződve arról, hogy nemcsak a jelzett helyen, hanem különféle más helyeken is rengeteg árut dugott el Vándor Bertalan. Egyben valószínűnek tartják, hogy egy Aradon, vagy Románia más területén tartózkodó megbízottja csak az alkalmas időt várja arra, hogy az eldugott árukat kellő módon értékesítse.

Három millió értékű árut kótyavetyélték el a megszökött Vándor-fivérek az utóbbi időkben.

Mint előrelátható volt, Vándor Bertalan nagystílű csalásai óráról-órára kitermelik a meglepő szenzációkat. A ma esti órákban egy olyan ténykedése került nyilvánosságra a megszökött kereskedőnek, amely bizonyára végleg kiábrándítja azokat, akik még most is törhetetlen hittel bíztak Vándor Bertalan korrektségében. Ma este fél nyolc órakor egy telefonértesítés nyomán kiderült, hogy Vándor Bertalan és Vándor Sándor óriási mennyiségű árut adtak el mostanában timisoarai (temesvári) cégeknek. Vándor Bertalan közvetlenül elutazása előtt még Timisoara (Temesvárra) ment és egy józsefvárosi cégnek másfél millió lej értékű árut adott el, természetesen olyan áron, amelyen az illető kereskedő még a gyárból sem tudta volna megvásárolni. Az árut le is szállították és Vándor felvette az érte járó összeget. Később aztán Vándor Sándor utazott el Timisoarara, aki egy és háromnegyed millió lej értékű árut adott el és szállított Timisoarara (Temesvárra). Ez a teljesen megbízható helyről érkező híradás élénk megdöbbenést keltett a hitelezők között, különösen azért, mert a két vásárló cégnek előnyösen ismert és bevezetett üzleteik vannak Timisoaran (Temesváron). A cégek tulajdonosainak a hitelezők véleménye szerint feltétlenül tudniuk kellett arról, hogy a rengeteg áru, amelyet áron alul adott el a két Vándor, kizárólag bűnös uton kerülhetett hozzájuk. Valószínűleg az ügynek a vásárló kereskedőkkel szemben is bűnügyi folytatása lesz. Valószínűnek tartják, hogy ezeken kívül még más, ugyancsak nagy-mennyiségű áru adott tul angróban Vándor Bertalan.

Vándor Bertalan hitelezői ma értekezletet tartottak.

Az Aradon tartózkodó hitelezők ma este hét órai kezdettel különben hitelezői értekezletet tartottak dr. Rácz Sándor aradi ügyvéd irodájában. Természetesen még nem volt tudomásuk arról, hogy Vándorék több millió értékű árukat adtak tul Timisoaran (Temesváron), így erről a kérdésről nem tárgyalhattak. Valószínű, hogy a holnapi nap folyamán újabb hitelezői értekezlet gyűl össze, melyen döntnek afelől, hogy miképpen járjanak el ebben a kérdésben is. A mai hitelezői értekezlet a késő éjszakai órákba nyulott bele. Azonban a hosszas vita, amelyben tizenöt hitelező vett részt, nem eredményezett érdemleges határozatokat, csupán Vándor Bertalan viselt dolgainak tárgyalásában merült ki, mert a döntésekhez a hitelezők kétharmada szükséges.

Aradváros adó fejében elárverezteti Vándor üzletét.

Vándor Bertalan hitelezői között szerepel Aradváros is. Vándor huszezer lej adóval tartozik a városnak és a város vezetősége ma a megmaradt áruk terhére bejelentette igényét a törvényszéknél. Aradváros vezetősége, mint első helyen szereplő igényjogosult, — mint értesülünk — egy-két napon belül él is a jogával és árverést tűz ki Vándor Bertalan ittmaradt áruira, amelyekből a napokban a város végrehajtói megfelelő mennyiséget lefoglalnak.

Egy szegény ifju története.

Vladimir Gaidarov
és Suzy Vernon-nal

**ma a Marosparti
mozgásházban.**
Az előadások folytatólagosak és
9 és 10 órák kezdődnek.

H I R E K.

Aradi nyugdíjasküldöttség Miloteanu vezérfelügyelő előtt.

A városi nyugdíjak rendezését sürgették ki a nélkülöző aradi nyugdíjasok.

(Arad, aug. 18). Aradváros nyugdíjasainak nyugdíjrendezési ügye már hónapok óta buzdódik és dacára annak, hogy már többször megígérték számukra a magasabb nyugdíjat, ezideig nem történt semmi ügyükben. A nyugdíjasok most felhasználták az alkalmat, hogy Miloteanu Misu belügyi vezérfelügyelő Aradon tartózkodik; ma küldöttségileg keresték fel a vezérfelügyelőt, hogy intervenciót kérjék nyugdíjuk rendezésének ügyében.

Ma délelőtt megjelent az aradi városházán a városi nyugdíjasok küldöttsége Varjassy Lajos nyugalmazott polgármester, dr. Reicher Károly nyugalmazott főügyész és Went Manó, a nyugdíjas egyesület elnöke vezetésével. A nyugdíjasok elpanaszolták helyzetüket a vezérfelügyelőnek és kérték, járjon közbe illetékes helyen, hogy legalább azt az emelést kapják meg a városi nyugdíjasok is, amit az államiak már május 1-én megkaptak. Errevonatkozólag memorandumot nyújtottak át Miloteanu vezérfelügyelőnek, aki megígérte, hogy közbenjár az illetékes fórumoknál az aradi nyugdíjasok kérelmének teljesítése érdekében. Ekkor Varjassy Lajos volt polgármester kérte a vezérfelügyelőt, hogy az ő nyugdíjügyében is járjon közbe. Elmondta, hogy még az interimár bizottság felemelte nyugdíját havi 9000 lejre, azzal a záradékkal, hogy a tanács első ülése elé viszi az ügyet továbbhagyás végett. Azonban a tanács még sem tárgyalta le ügyét. A vezérfelügyelő itt is megígérte közbenjárását. A jelen volt Angel István dr. polgármester a maga részéről is kijelentette, hogy minden lehető megtesz, hogy a nyugdíjasok és Varjassy volt polgármester ügye kedvező elintéztést nyerjen.

— Felosztják Ferdinand király hagyatékát. Bucurestiből jelentik: Barbu Stirbey herceg, mint Marioara jugoszláv királyné meghaltalmazottja, beadványt intézett a bucaresti-i táblához, kérve, hogy a királyi család statutumainak megfelelően, kezdjék meg Ferdinand király hagyatékának végrendelet szerinti felosztását.

— Hogy él az ifjú király? A „Daily Express” bucaresti-i tudósítójának tollából érdekes cikk közöl az ifjú Mihály király személyével kapcsolatban. Mihály király — írja — tökéletesen beszéli a román és angol nyelvet. Nevelését édesanyja, Elena hercegnő irányítja, de sokat foglalkozik vele két nevelője, Miss St. John és Condescu tábornok. Az ifjú királyt egyelőre csak a játék érdekli s főleg a játékszer-vonatokat és autókat szereti. Naponta kilovagol hófehér pony lován s utárára rendszerint két kedvenc kutyuskája is elkiséri. Felkeléskor és lefekvés előtt könnyebb testmozgást végez, ami kedvezően befolyásolja fejlődését. Mihály király teljes egészségnek örvend s eddig még egyetlen egyszer sem volt beteg. Rendkívül szófogadó, de nagyon szeret lármázni, mint egy igazi gyermek. Iskolai nevelése — mondotta Condescu tábornok — még korai volna s ezért egyelőre hagyják, hadd tombolja ki magát az ifjú király, akire 7 éves kora után már súlyosabb feladatok várnak: tanulni, tanulni, tanulni s aztán majd — tizennyolc éves korában — kormányozni.

— A pápa újból interveniál az olasz anarchistáért. Newyorkból jelentik: Fuller kormányzó táviratozott Hardy esküdtnak, akinek a házát Sacco és Vanzetti elítélése miatt felrobbantották. A táviratban a kormányzó kijelenti, hogy sajnálkozik, hogy bizonyos elemek az igazságszolgáltatást bombamerényletekkel akarják lefolytatni és megígérte, hogy közadakezésből építik fel az esküdt házát. Római jelentések szerint a pápa utasította Gasparri biboros államtitkárt, hogy interveniáljon Sacco és Vanzetti megkegyelmezése érdekében.

— Megnyílt a budapesti vasipari kiállítás. Budapestről jelentik: A magyar vasiparosok országos egyesülete 25 éves jubileuma alkalmával tegnap délelőtt az iparcsarnokban megnyitotta a vasipari kiállítást.

Bolsevista forradalom készül Kinában.

Megint kritikus lett az idegenek helyzete. — Anglia nagyarányu védelmi előkészületeket tesz.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása). A kínai helyzet ismét egyre komolyabb lesz. Nincsen kizárva az sem, hogy rövidesen megint kommunista felkelés tör ki Kinában. A kiéleződött helyzetre való tekintettel — mint a sanghai jelentések mondják — Feng tábornok táviratot küldött a lemondott Csang Kai Sek után és arra kérte, hogy vegye ismét vissza a parancsnokságot, mert ő az egyetlen, aki Sanghait és Nankingot meg tudja menteni szorongatott helyzetéből. A lakosság fejvesztve menekül. A Daily News sanghai jelentései szerint Duncan tábornok valószínűleg azért vágta el a sanghai—hangcsau vonalat, mert a nemzeti hadsereg visszavonulása

miatt fegyelmetlen hordák keresnek Sanghaiban menedéket. Eddig is négy rekviráló kínai tábornok táborozott csapataival Sanghai körül. A helyzet annyira fenyegető, hogy mozgósítani kellett az önkénteseket a telepések védelmére.

A sanghai jelentések szerint a külföldiek kétszen állanak, hogy a várost elhagyják. Az angol állampolgárok védelmére nagyszámu angol hadihajót rendeltek ki és az angolokat egy gőzös és egy romboló fedélzetére vitték. A nemzetközi telepítvényeket erősítik és a bejáratozókat katonai különítmények őrzik. A nemzeti kormány elhatározta, hogy megakadályozza azt, hogy az északi hadsereg átkeljen a Jangcekiang folyón.

Tetőfokát érte a délfranciaországi tűzvész.

Nizzából jelentik: A délfranciaországi erdőtüz tegnap érte el tetőfokát. Eddig öt ember tűnt el a lángok közt, amelyek 8000 hektár erdőt pusztítottak el. A korzikai tüzek a kis sziget minden pontján dúlnak. A lángok hat várost és négy falut

kerítették be, nyájak és csordák veszték a tűzvészbe és tehervonatok és állomásépületek égtek el. Itt 80.000 hektár erdő pusztult el. A falvakat ki kellett lakogatni. A kár eddig 10 millió frank.

— Requiem Csernoch hercegprimásért. Ma délelőtt 10 órakor ünnepélyes gyászistentisztelet lesz az aradi római katolikus plébánia templomban dr. Csernoch János volt esztergomi érsek, biboros hercegprimás lelküdvéért, aki 1908. évtől kezdve két éven át a csanádegyházmegyének is főpásztora volt.

— Nyaral a kultuszminiszter. Bucurestiből jelentik: Lapedatu kultuszminiszter ma Clujra (Kolozsvárra) utazik, ahonnan Borszékre megy.

— Aradi származású plébánosa van Sibunak. A sibiui (nagyszabeni) római katolikus egyházközség elhunyt apátplébánosa: Doborván Károly helyébe, gróf Majláth püspök Vorbuchner Adolf brasovi (brassói) lelkészt nevezte ki, ezzel egyidejűleg dékánná és fogarasi főesperessé is. A kitüntető kinevezés minden tekintetben érdemes férfiut ért Vorbuchner Adolfban, akit egyébként szoros kötelékek fűznek Aradhoz, amennyiben Aradon született 1890-ben. Atyja Vorbuchner Frigyes cs. és kir. főorvos volt, anyja Bocskay Márta. A középiskoláit a minoritáknál végezte, teológiát Freiburgban tanult, Majláth püspök a háboru kitörése évében szentelte pappá. A háboruban, mint tábori pap működött, majd Brasovba került, ahol fokozatosan emelkedett a ranglétrán, míg most a sibiui plébánosi stallumba jutott.

— Kijavítják az aradi városháza eltört ablakait. Ma délelőtt tartották meg a július 2-iki jégvihar által tönkretett városházi ablakok kijavítására kiírt árlejtést. Az árlejtésen hat cég nyújtott be ajánlatot. Simon Rudolf hazai üvegből 200, külföldi 300 lejes négyzetméterenkénti ajánlatot tett, Hajek utóda hazai 220, külföldi 320 lej, Darvas Zsuzsi hazai 200, külföldi 220, Szabó Imre hazai 220, külföldi 300, Nagy Ferenc hazai 220, külföldi 400, Müller Viktor hazai 198, külföldi 320 lejes ajánlatot tett. A permanens bizottság mai ülésén döntött az ajánlatok felett és elhatározta, hogy Müller Viktornak adja a munkálatokat 198 lejes négyzetméterenkénti áron.

— Gróf Czernin Ottokár autóbalesete. Linzből jelentik: Gróf Czernin Ottokárt, a volt monarchia külügyminiszterét tegnap délután autóbaleset érte, Gróf Czernin két fiával és gróf Wilczek nyugalmazott huszárkapitánnyal tett autótutat a Goisern meredek lejtőjén. Az autó, amelyet Fock mérnök vezetett, nekiment egy kőrakásnak, mert az automobil fékle felmondta a szolgálatot. A gépkocsi felborult és a bennülők a kocsi alá kerültek. Czernin és fia csak egészen könnyű sebesüléseket szenvedtek, de gróf Wilczek sérülése súlyosabb.

— Folyik a vizsgálát a felrobbant municiógyár ügyében. Bucurestiből jelentik: A galati-i municióraktár robbanása ügyében megindított nyomozás még nem vezetett eredményre. Lehetséges az is, hogy a raktárban lévő lőpor a nagy hőség következtében robbant fel. A tűzháromszáz lövedéket és többszáz gyalogsági fegyvert pusztított el. A hatóságok most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a municióraktárt kitelepítik a városból.

— Francia politikus Budapesten. Budapestről jelentik: Andree Fribourg, a francia kamara középeurópai előadója, tegnap Budapestre érkezett és több politikai és pénzügyi vezérferfiuval folytatott tárgyalásokat. Tiszteletére ma a külügyminisztérium ebédet adott.

— Nary összeesküvés Bulgáriában. Szófiából jelentik: A rendőrség a főváros melletti Plavinában nagy összeesküvést fedezett fel. Számos letartóztatás történt. Az összeesküvés részesei összeköttetésben állottak a konstantinápolyi kommunista komitéval.

— Kötöntető megbíztás érte Arad óriási lépésekben fejlődő mozgószínházát: az Erzsébet-mozit. Az S. A. R. Fanamet-film cluji központi irodája értesítette a mozgószínház tulajdonosát: Schwarz Adolfot, hogy a Fanamet-film gyárainak jövő évi erdélyi műsorát Aradon, az Erzsébet mozgószínházban kívánja bemutatni. Az értékes kötöntetés a mozgószínház fejlődését és lendületteljes előrehaladását kívánja igazolni. Egyébként itt leközöljük Schwarz Adolffhoz érkezett levelet:

Cluj, 1927. aug. 15.

Tekintetes

Schwarz Adolf urnak,
Erzsébet mozgó-színház tulajdonosának
Arad.

Van szerencsénk Önt tisztelettel értesíteni, hogy jövő évi elsőrangú anyagunk megismertetése céljából Clujon, Aradon és Brassóban filmbemutatókat óhajtunk rendezni.

Tekintettel arra, hogy a már elpostázott meghívókban az Ön utólagos szives beleegyezésében, mozgószínházát, az Erzsébet mozgószínházat jelöltük ki a bemutatás színhelyeül, ez alkalommal tisztelettel felkérjük Önt, hogy mozgószínházát folyó hó 19–20. napjain a bemutatók céljaira a nappali órákban rendelkezésünkre bocsájtani sziveskedjék.

Miután ezen ténykedésünk mozgószínházunkra szintén csak kellemes hatással lehet, reméljük, hogy ezen kérésünk teljesítésének az Ön részéről semmi akadályja nem lesz.

Sziveségéért fogadjon előzetes köszönetünket és vagyunk hasonló szolgálataokra mindenkor készen,

kiváló tisztelettel

S. A. R. Fanamet-film
Wirtschafter.

— Jugoszláviából kintaskítottak egy cseh ligavezért. Belgrádból jelentik: A rendőrség ma kitasította az országból dr. Bartoseket, a fehér terror elleni cseh liga elnökét, aki a Belgrádban tartóztatott Vujevics érdekében lépéseket tett. Vujevics összeköttetésben állott Moszkvával és dr. Bartosek intervenciójával Jugoszlávia belügyeibe avatkozott.

— Nagy áradás Skóciában. Londonból jelentik: Középskóciában nagy esőzések vannak, amelyek áradásokat idéznek elő. Carlisle városát teljesen elvágta az ár a világiól.

— Magyarország fővárosa aranytollat ad Rothermere lordnak. Budapestről jelentik: Ma elkészült az az aranytoll, amelyet a magyar főváros ajándékozik Rothermerenek azokért a cikkekért, amelyeket a magyarság érdekében írt. Budapest haláljának és tiszteletének eme jelét a magyar külügyminisztérium útján juttatja el lord Rothermerenek.

— **Javult Szabó Albert állapota.** Mai számunkban részletesen beszámoltunk arról a megdöbbentő tragédiáról, amely Szabó Albertet, a közbecsülésben és szeretetben álló aradi üvegnyakkereskedőt érte, ugyanis áruval megrakott ládájának és tiszteletének eme következtében ballában nyílt törést, valamint térd felett inzuzódásokat szenvedett. Jelenítettük azt is, hogy Szabó Albertet még tegnap, a késő éjjeli órákban megoperálják. Az operáció, melyet dr. Posgay István igazgató-főorvos végzett — akinek dr. Róth Marcell, dr. Schmidt János, dr. Lukács Jenő és dr. Moga Kornélia asszisztáltak — igen jól sikerült. A súlyosan sérült nagykereskedő állapota javult és orvosai bizalommal tekintenek gyógyulása elé, amely természetesen hosszabb tartamu lesz.

— **Egy volt kereskedelmi miniszter halála.** Budapestről jelentik: Szűry János volt magyar kereskedelmi miniszter tegnap délben 65 éves korában meghalt.

— **Bénulási járvány a fővárosban.** Bucurestiből jelentik: A főváros tisztí főorvosa, Staicovici, ma jelentést tett Costinescu főpolgármesternek, hogy a gyermekek között pusztító bénulási járvány nem csökkent. Kedd óta 60 megbetegedést jelentettek, amelyek közül 13 halállal végződött. A főorvos kéri, hogy Párisból sürgősen hozassanak elegendő szérumot és az iskolák megnyitását legalább két héttel halasszák el. A járvány miatt valamennyi hatósági orvost visszahívták szabadságáról.

— **Nagy érdeklődés előzi meg az aradi nyomdászok augusztus 28-iki kerti ünnepélyvel egybekötött táncestélyét, melyet Ujradon, a Korneff-féle vendéglőben rendeznek a munkanélküli nyomdászok javára.**

— **Bányaomlás három halottal.** Pécsről táviratozza tudósítónk: Nagyarsány község határaiban egyik kőbányában leszakadt egy hatalmas sziklafal, amely négy embert eltemetett. A segítségre siető munkások hármat holtan húztak ki a kötőmelékek alól. A negyedik munkás is halálos sérüléseket szenvedett.

— **Az interparlamentáris unió konferenciája.** Budapestről jelentik: Az interparlamentáris unió párisi konferenciája augusztus 25-én kezdődik és 30-ig tart. A konferencián 36 állam parlamenti tagjai vesznek részt, közöttük Csehszlovákia 14 szavazattal, Magyarország 13, Románia 12, Jugoszlávia 11, Ausztria 9 szavazattal. A magyar bizottság, amely 50 felsőházi és képviselőházi tagból áll, holnap indul Párisba.

Jön! Bajtárshüség! Jön!

— **Budapesti színgazgató kinos afféria.** Budapestről jelentik: Tegnap éjszaka kinos affér játszódott le a dunaparti Bristol-bar terraszán. Az affér egyik szereplő hőse, Sebestyén Géza színgazgató, akit Erdély, de különösen Arad közönsége is nagyon jól ismer. Sebestyén Géza egy kártyás és haszontalan pesti ficsurral, Éger Imrével, a Salgótarjáni R.-T. volt titkárával bonyolódott szóváltásba. És vita közben Németh Piroska táncművész, aki Éger társaságában volt, több más hölgygyel együtt, egészen szokatlanul sietett a segítségére barátjának. Németh Piroska egy uri dáamához épen nem illő módon támadt rá Sebestyénre, akit a ridiküljével fejbévágott. Sebestyén Géza természetesen nem ütött vissza, hanem ingerülten kérdezte:

— Ki felelős ezért a hölgyért?

Éger Imre jelentkezett, hogy vállalja a felelősséget. És már csaknem dulakodás kezdődött a villanyfényes, zsufolt, elegáns terrazon, amikor a Dunaparton hemzsegő közönség tagjai közül néhányan közbevetették magukat és elejét vették a nagyobb botránynak. Az ügynek természetesen lovagias folytatása lett. Sebestyén Géza Farkas Elemér országgyűlési képviselőt és dr. Heumann Károly ügyvédet kérte fel segédnek.

Nyaraló gyermekek borzalmas vasuti katasztrófája

A főváros közelében súlyos karambol történt a constantai személyvonattal

(Az Aradi Közlöny *bucuresti-i tudósítójának távirata.*) A főváros közelében levő Fundulea állomáson a constantai személyvonat összeütközött egy benzinszállító tehervonattal. Az összeütközés következtében a két mozdony és a személyvonat egyik kocsija összetört. A szomszédos állomásról azonnal segélyvonatot indítottak a szerencsétlenség színhelyére. A romok közül holtan húztak ki egy fékezőt és négy súlyosan sebesült vasutat. Az utasok közül hárman sebesültek meg. Az összeütközést egy fékező és egy forgalmi tisztvácsolt idézték elő, akik a szerencsétlenség után eltűntek. A személyvonat telve volt gyermekekkel, akik Constantából és Techirghiolból tértek vissza a nyaralásról. Az utasok között leírhatatlan panik tört ki, miután az összeütközés éjjel, alvóhelyükön lepte meg őket.

Ujból fellángolt a pesti vasas-sztrájk.

A bértárgyalások elhuzódása miatt a munkások ma megint sztrájkba léptek.

(Az Aradi Közlöny *budapesti tudósítójának távirata.*) Vass népjóléti miniszter folytatja a vasipari bérmozgalom ügyében a tárgyalásokat, de nem sok eredménnyel. A munkaadók csak annak szükségességét látják be, hogy az alacsonyabb kategóriákban javítsanak, míg Vass véleménye szerint az egész vonalon emelni kell a béreket. A munkaadók tegnapi javaslata szerint már arra is kötelezik magukat, hogy két hét alatt végrehajtják a béremelést, sőt esetleges általános béremeléstől sem zárkoznak el, viszont a munkásokat arra kéri fel, hogy folytassák a munkát, mert lehetetlen egy-két nap alatt elintézni az ügyet. Ennek dacára ma reggel a Ganz vágógyárban és a Ganz hajógyárban ujbló kitért a sztrájk, úgy, hogy mindkét üzem leállani kényszerült. Esti távirat szerint a vasiparban bekövetkeztet ujbabb sztrájk már tovább is terjed, amennyiben az Egyesült Izzó ezeröttszáz munkása is abbahagyta a munkát.

— **Meglopott timisoarai kereskedő.** Valder Ignác timisoarai (temesvári) kereskedő feljelentést tett az aradi államrendőrségnek, hogy Aradra való utazása alkalmával zsebéből kikapartak huszonöt ezer lej értékű aranyóráit és aranyláncát. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Öngyilkos aradi cselédleány.** Lupsa Rozália Aradon, a Str. Metianu (Forray) ucca 2. számú házában szolgáló szobaleány szerelmi bánatában meg akart válni életétől. Céljának elérésére azonban nem az obligát marólugot használta, hanem a háziagyógszertárból kivett egy doboz, tizenkét gram aszpirtint és egvenként lenyelte. A hatás hamarosan jelentkezett és bevallotta a segítségére sietőknek, hogy öngyilkossági kísérletet követett el. A mentők szállították a kórházba, hol gyommosást végeztek rajta. Állapota súlyos, de nem életveszélyes.

— **A legkellembesebb utókura a budapesti Svábhegy-Szanatóriumban tartható, mely elvitathatatlannal a legszebb sanatórium Középeurópában. Nem túlzás, de a budapesti Svábhegy-Szanatórium, mely rövid ideje, hogy megnyitott, a modern szálló kérvelmével szolgál, s amellet a modern orvosi tudomány legkételesebb gyógyszerközei felett is rendelkezik. A sanatórium látogatói meleg otthonra lelnek, melyben a főváros kulturális adottságaival együtt élvezhetik a természet szépségeit.**

Művészet.

* **Beregi Oszkár aláírta szerződését a Belvárosi Színházzal.** Budapesti híradás szerint Beregi Oszkár, a kitűnő drámai színész, aki most fejezte be romániai vendégszereplési turnéját, elfogadta Beöthy László színgazgató szerződési ajánlatát és a jövő szezóra a budapesti Belvárosi Színházhoz szerződött. Beregi már szeptember első felében fellép a Belvárosi Színházban és a szezon első magyar újdonságának főszerepét fogja játszani.

Bán L. Ottó: Tergeniew hadnagy éjszakája (Kassa, 1927). A nálunk még kevésbé ismert csehszlovákiai magyar író kis regénye a háború izgalmas napjait elejviti fel. Főhőse a cári hadseregnek egy tanáremberből lett tisztje, gondolkodó intellektüel, aki csak kötelességből öl, dacára annak, hogy minden érzése tiltakozik a vérengzés ellen. Megvetően nézi karcsukás tisztársai nvers és durva viselkedését és arcátlan rablásait, amelyeket — tőle telhetőleg — igyekszik is megakadályozni. S egy izgalmas éjszakán, a lengyelországi grófi kastélyban életét és beaurületét teszi kockára, hogy a kastély ura, a magyar huszártiszt megmenekülhessen. „Csak így vagyok ember és nem gvilkológép” — indokolja meg egyszerűen tettét. Közben mig a férj menekül, a szép grófnő szíve felhangol a bátor, fiatal tiszt iránt, a hadnagy pedig már első pillanattól szerelmes az asszonyba és forró csókban forrnak össze. Az öneláldozás azonban hiábavaló, a grófot elfogják és az asszonyt a katonának akarják áldozatul dobni, mire ismét Tergeniew hadnagy bátor fellépése menti meg őket. A férj fogoly marad, életének azonban megkegyelmeznek, az asszonyt pedig átküldik az ellenséges

táborba. Ismét egy forró csók és Tergeniew hadnagy elkiséri majd nem a magyar hadállásig szerelmest. Hazatérve pedig zokogva borul ágyára és siratja életének egyetlen asszonyát, aki néhány szép perc után örökre eltűnt mellőle. A kis regényt sok szívvel és tökéletes stílusérzékkel írta meg Bán L. Ottó, aki 68 oldalas kis könyvében a nagy vérontás számtalan tragédiája közül egy rendkívül izgalmas, erősen romantikus, de nagyon emberi érzésekkel és szenvedélyekkel tele éjszakát rajzolt le szakavatott kézzel. (M. R.)

A világ leghalkabb szállója.

A börtönőr „pénzt esinál” a foglyokból. — Kutyaabar az angol fővárosban. — Apró történetek a nagyvilágból.

Egy kis cseh városkában igazán furcsa eset történt. A börtön foglyait Hrua Antal börtönőrre bízták. Ez üzleti buzgalmában bérbe adta a börtön pincéit egy zöldségkereskedőnek, aki rendszeresen bért fizetett neki. Csakhogy a busás jövedelemmel sem érte be, hanem egy éjjel a zöldségeket eladta más kereskedőknek. Miután feljelentették, a törvény elé került. A tárgyaláson egymás után sülték ki ellene a cifrábnál-cifrább dolgok. Többek közt ez is: Hura ur vasárnap esténként eljárt a kisebb kocsmákba egy Tiel János nevű fogollyal, akit többhónapi fogságra ítéltek. A fogoly citerázott, az élelmes börtönőr pedig tányérozott s a pénzt megtartotta magának. Éjféltre kelve azután a börtönőr és fogoly karonfogva hazaballagott.

Londonban van egy szálloda, melyet a világ „leghalkabb” szállodájának lehet nevezni. Itt nem zavarják a vendégek nyugalma a börtön gongyűk. Amint a Daily News írja, a szálloda igazgatója leszerelte mind a négyszáz csengetyűt, mely eddig a pincéreket, szobalányokat, hordárokat hívta és fényjelekkel helyettesítette. Minden szobában három gomb van, — piros a pincérnek, zöld a hordárnak, fehér a szobalálynak! — ha a vendég a gombok valamelyikét megnyomja, akkor a folyosón fényes négyszögek gyulladnak ki. Egy alkalmazott — akár a telefonközpontban a kisasszony — állandóan figyeli a táblát, aztán halkán megadja a rendelkezést az alkalmazottaknak. Ebben a szállodában legülsőbb a vendégek füle csöng.

Kutyáknak is van már bárjuk. Ezt is az angolok teremtették meg. Londonban fölláitottak több közkutatót, afféle itatót, mely kizárólag arra szolgál, hogy a ladyk és lordok sétáló kutyái, melyek utközben megszomjaztak, oltassák szomjukat, anélkül, hogy haza kellene vinni őket. A fölírás ez: Dog's Bar. Az ebek a nagy melegben is hűs vizet kapnak, mert a víz hűtéséről gondoskodnak. A kutyák — legalább az angol kutyák — nem panaszkodhatnak. Kicsoda mondhatja er után egy nyomorgó emberről, hogy oly életet él, mint a kutyának?

Aradi kereskedő kálváriája Bucurestiben.

Négy aranyfog, egy számla, egy vaskályha, a szabó, meg a suszter... — Erdélyi János bucuresti-i kereskedő eladja üzletét és visszaköltözik Aradra.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti-i szerkesztőségétől.) Két évvel ezelőtt érkezett az aradi ismerősöm Bucurestibe. Nevezük őt, — hogy valódi nevét még se áruljuk el — egyszerűen Erdélyi Jánosnak. Aradon volt évekkel ezelőtt egy jól menő üzlete, de ő is beállott azok közé, akik azt hitték, hogy csak a fővárosban fekszik az uccán a pénz, felköltözött Bucurestibe és a Calea Victorián vett ki magának egy pompás üzlethelyiséget. Öröm volt látni, ahogy az üzlete hónapról-hónapra mindjobban fejlődött. A szomszédos helyiséget is kibérelte magának. Néhány hónap múlva már új, diszesebb cégtáblát akasztott ki: minden jel arra mutatott, hogy az ismerősöm nem csinált rossz cserét, amikor felköltözött Bucurestibe. Annál nagyobb volt a meglepetésem, amikor ma, hogy az üzlete előtt elmentem, láttam, hogy nagyban pakolnak az üzletben.

— Mi ujság Erdélyi ur? — kérdeztem.

— Itt hagyom Bucurestit, — hangzott a válasz.

— Mi az, mi történt? Nem megy jól az üzlet?

— Az üzlet jól megy, arra nem panaszkodhatom, más a baj.

— Talán üldözték a magyarsága miatt? — kíváncsiskodtam.

— Dehogyan kérem, a magyarságom miatt soha egy pillanatig sem volt baj, sőt a román publikum szívesen vásárolt nálam, nagy bizalma van az erdélyi kereskedőkben.

— De hát akkor hol a baj?

— A mentalitásban van a hiba...

Nem értettem a dolgot. És akkor Erdélyi ur leültetett egy bepakolt ládára és elmondta a Bucurestibe került erdélyi kereskedő keserveit. Nemcsak ő, hanem én is, vagy mi mindnyájan, akik itt élünk a fővárosban, elmondhattuk volna ugyanezeket a sirámokat.

Különös kaland a bucuresti-i fogorvosokkal.

— Hol kezdjem a dolgot, magam sem tudom. Talán először elmondom az esetemet a fogorvossal. Egy fél éve voltam már Bucurestiben, amikor egy napon elkezdett fájni a fogam. Egy bucuresti-i ismerősömtől megkérdeztem a legjobb fogorvos címét. Kocsiba ültem és elhatartam a megadott címre. A fogorvos igen előkelő negyedben lakott, fehérbóbitás szobalány fogadott, elkérte a névjegyemet, ezüst tálcán vitte be a fogorvoshoz. Egy perc múlva visszajött a szobalány azzal, hogy a fogorvos ur kéri, hogy jöjjen holnap délután félőtkor. Mondja meg a doktor urnak, szoltam, nekem most fáj a fogam és kérem, hogy azonnal fogadjon, ha van valaki a várótermében, hajlandó vagyok megvárni, de holnapig nem várhatok. A szobalány elment és visszajött a doktor kíséretében.

— Sajnálom uram, hangzott a válasz, de nálam a kliensek negyedórára be vannak osztva, most nem fogadhatom önt, tessék holnap jönni.

— De a fogam... szoltam.

— Nagyon sajnálom, nem segíthetek önön. Elmentem a következő címre. Ugyanugy jártam. A különbség az volt, hogy itt már a fogfájástól igen el voltam keseredve és a következő rövid szónoklatot tartottam: Doktor ur, mielőtt önt orvosá avatták, le kellett önnek tennie az orvosi esküt, mely szerint ön soha sem fog egy segélyre szoruló elutasítani. Nekem most fáj a fogam, tehát önnek kötelessége nekem az első segélyt megadni. Majdnem átszurt a szemével és szertőlő hangon mondta: Üljön le és várjon... Anyira naiv nem voltam. Amikor az orvos egy pillanatra eltűnt a rendelés szobájában, szép óvatosan meg szoktem az előszobából. Csak nem adom magamat egy bosszúra kész ember kezei alá. Bementem vaktába az első fogorvoshoz, akit utban találtam. Kifurta a hibás fogat. Megszűnt a fájdalom. Azonban felfedezett a számban

még négy hibás fogat. Megbeszéltek, hogy négy aranykoronát, tesz a rossz fogakra és volt ezenkívül még valamit javítani való is. Megalkudtunk, hogy fizetek nyolcezer lejt. Fele előre fizetendő. Azóta hónapok teltek el, a fogaim még mindig nem készültek el. Gondoltam, talán nem meri az aranykoronát beilleszteni, míg ki nem fizetem a hátralékot. Ki fizettem azt is. De a fogaim még mindig nem készültek el. Nyolc hónap alatt alig jutottam tovább a naponkénti vatta kicserélésnél. Közben az arany ára is felment. Tettem egy utolsó kísérletet. Beszélgetés közben rátereltem a szót az arany árára és én magam proponáltam neki, hogy hajlandó vagyok az arany árának különbségét megfizetni. Nagyon megvolt hatva. Majdnem könnyekkel a szemében vette át az újabb kétezer lejt. És megígérte, hogy maximum két héten belül kész leszek. Azóta újabb négy hónap telt el, hatszor vett a fogaimról viasz lenyomatot már ismerem az egész családját, az egész családja történetét, egy bájos gazember, aki napról-napra páratlan rafinériával tudja huzni a dolgokat. Én feladtam a harcot. Tizezer lejt fizettem neki, de nem bánom. Holnap otthon vagyok Aradon és 4 nap alatt az aradi fogorvosom rendbe hozza a fogaimat. Hát ezért megyek én vissza Erdélybe, a városunkba. De ez még semmi. Hallgassa meg a számla történetét.

Amikor a szaldirozott számla a nemfizetést jelenti.

— Harmincezer lejt követelése volt egy urtól. Három héten keresztül, minden nap elküldtem az inkasszánsomat a pénzért, nem fizetett. Nem azt mondta, hogy nem fizet, hanem meggyőző hangon ígérte meg az embernek, hogy „holnap” fizet. És ez így ment egyik napról a másikra. Ha az uccán találkoztam vele, már messziről nevetett rám: Holnap egészen biztosan. Elmentem én hozzá. Oriási megtiszteltetésnek vette a látogatásomat, likörrel kínált meg és sugárzott az örömtől, hogy végre a saját lakásában fogadhat. „Kérem, most azonnal elmegyek Önnel valahová, ahonnan pénzt várok” — mondta. Felültünk egy kocsiba, elkérte tőlem a szaldirozott számlát, megállította a kocsit az egyik passzáznál és bájos mosollyal mondta, hogy csak tíz percig kell várnom. Másfél órát vártam ott hiába. Újból elmentem a lakására, nem volt otthon. Másnap megint felkerestem. Változatlan örömmel fogadott, megint nyúlt a likörös üveg után. Pardon, mondtam, a pénzemért jöttem.

— Micsoda pénzért?

— Ne vicceljen kérem, fizet vagy nem fizet?!

— Kikérem magamnak ezt a hangot, szolt, az önnek járó harmincezer lejt én már önnek kifizettem, nálam van a szaldirozott számla.

— Tudja mit csináltam én? A következőket mondtam ennek az urnak.

— Bocsánatot kérek uram. Önnek igaza van.

— Vagy tehettem volna egyebet? Szaladjak a rendőrségre? Egész Bucuresti kinevetett volna engem. De csak azt kérdezem, hogy hol történhetett volna ez még meg valam. Ez a számla története. Lássá, ezért ha-

Erzsébet Mozgó

Ma d. u. 1/2 7 és este 1/2 10-kor

DAGFIN. 12 hatalmas felvonásban.

Az idény egyik legesodásabb filmremeké, eredeti San-Meritz felvételek. Rendezte: Joe May. Főszereplők: Paul Richter, Paul Wegener és Marcella Albini. („Itt megfűl a világ lélegzete” főszereplőivel.) Felülmúlja a „Hindu siremlék”-et. Jön: **Florenai hegedős.** Conrad Veidt-al. Szép idő esetén az esti előadások a kerthelyiségben.

gyom itt a jólmenő fizetést. E számla miatt meg a négy aranykorona miatt.

A kályha, a suszter és a szabó szokatlan története.

— Na és aztán van még egynehány apró történet. Csak nagyjából, vezérszavakkal vázolom önnek, mert még sok dolgom van és szeretném, ha a pakolással még ma eltudnék készülni. Van egy történetem egy pár cipőről, ami ezernégyszáz lejbe került és amikor az eső esett, a talpa úgy megdagadt, mintha bőr helyett spongyát szegeztek volna rá. Egy másik történetemnek ezt a címet lehetne adni: Négy méter angol szövet története. Egy unokaöcsém hozta a szövetet Angliából ajándékba. Annyi vámot fizettem az ajándék után, hogy annyi pénzért talán itt is megvásárolhattam volna. Odaadtam egy szabónak a szövetet. Mértéket vett és amikor elhozza a kész ruhát, a ruha nem volt jó. Vállban szűk volt. Akkor elvitte javítani, visszahozta, szorított a hónaalja. Mit mondjak önnek, azóta már eltelt három hónap, a ruha talán már ki is ment a divatból, de még egyszer sem volt rajtam. Meg kell, hogy jegyezzem, hogy a ruha varrásáért a szabó a kialakított összeg felét előre kérte. A másik felét a próbánál fizettem ki. Egy másik történetem a lakásomról szól. Nyolcvanezer lejt fizettem egy évre három szoba és konyháért. Amikor kivettem a lakást, újra volt festve. Nagyon szép és tiszta volt. Kicsit dohos a levegő itt, mondom a háziurnak. Nem jelent semmit, ez csupán azért van, mert az ablakok hetek óta zárva voltak. Kiderült, hogy a lakás nedves. Egy héttig tudtam csak lakni benne. Hálát adtam az istennek, hogy csak a félévi lakbért fizettem ki. A következő lakást, amit kivettem, már csak negyedévi bérfizetéssel kötöttem le. Mit lehet tudni, gondoltam magamban. Jöttek az első hideg napok, megyek a háziurhoz. Kedves háziuram, itt az ideje, hogy azt a három cserépkályhát, amit megígért, beállíttassa a lakásomba. Én nem ígértem meg semmit, mondta. Letagadta, hogy kályhát ígért. Igaza volt. Én voltam a bűnös, bele kellett volna vennem a lakásszerződésbe. Kénytelen voltam három vaskályhát venni. Erről jut eszembe a kályha-történet. Ez is érdekes, hallgassa meg. Az egyik kályhának valami kis baja volt. Viszszaküldöttem, hogy javítsák meg. Másnap érte megyek. Nem emlékeztek rá, hogy az én kályhám náluk lett volna. Van valami cédulám a kályháról, kérdezték. Nem volt semmi cédulám. Most jön a szenzációs fordulat. Kályhát ugyanis kellett vennem. Mit csináljak, gondoltam magamban. Ezek már egyszer becsaptak, nem valószínű, hogy még egyszer meg merik próbálni. Megvettem még egyszer a javításra küldött kályhát. De most már óvatos voltam. Előbb az üzletben kijavították és csak hazaszállítás után fizettem. Lássá kérem, ezért megyek én el Bucurestiből.

— Egy vaskályha miatt, négy aranyfog miatt, a szabó, a suszter, meg egy számla miatt... Mégis csak más az élet Aradon.

Farkas Aladár.

Apolloban ma, pénteken

Nem szabad a szerelemmel játszani
PREMIER!
Szenzációs dráma
10 felv.
WERNER KRAUSS és
Lily Damitával.

Az el. 5, 7 és 1/2 10 órakor. | Mérsékelt helyárak!

Urániában ma, pénteken

kettős műsor:

Apacs szerelem.

Kalandor film 6 felvonásban és

Artatlan Zsuzsi

Kitűnő vígjáték 6 felvonásban. — Főszerepben:
Lillian Harvey és Willi Fritsch.

Az el. 5, 7 és 1/2 10-kor kezdődnek. Mérsékelt helyárak

Emberhust árult Szibériában egy számüzött.

Szibériában most meghalt egy varsói embermészáros. — Pincéjében egész sereg emberhussal teli hordót találtak.

(Az Aradi Közlöny varsói tudósítójának távirata.) Megrendítő, borzalmas bűntény hírei érkezett most a varsói rendőrséghez. Demesenkó Gergely varsói születésű vendéglős, akit 60 esztendővel ezelőtt Szibériába számüztek és aki ott folytatta mesterségét, most 93 éves korában egy szibériai városban meghalt. Pompás pástétomokat árult, amelyek vendéglőjét népszerűvé tették.

Több ízben feltűnt, hogy emberek, akik a

vendéglőjével kapcsolatos szállóba betértek, eltűntek. Ennek azonban nagyobb jelentőséget nem tulajdonítottak. Most, halála után rettenetes leltre bukkantak vendéglőjének pincéjében. Hetven csontvázat és egész sereg hordót találtak a pincében. A hordókban füstölt emberhust volt. A vizsgálat megállapította, hogy a vendéglős legtöbb áldozatát pállnákkal kábította el, azután meggyilkolta és husukat feltálalta vendégeinek.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Beiktatták a CFR. új vezérigazgatóját

Hamis hírek a CFR.-gépészek sztrájkjáról. — Külföldi kölcsönt vesz fel a vasut

(Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójának távirata.) Ma délután beiktatták hivatalába Teodorescut, a CFR új vezérigazgatóját. Az igazgatóság ülésén Dimitriu közlekedésügyi miniszter kifejtette, hogy a szállítás normalizálásának tervét meg fogják valósítani. A technikai organizáció is jó úton halad és biztos mederben folyik, mert a külföldi tőke támogatása is meglesz hozzá, az adminisztratív szolgálat szervezése pedig állandóan tökéletesedik. Cotescu elnökgazdát után Teodorescu vezérigazgató kifejtette programját, amelyhez a tisztviselők támogatását kérte.

Ma délután az a hír terjedt el a fővárosban, hogy a CFR gépészei sztrájkba akarnak lépni. A hírt kategórikusan megcáfolják és illetékes körökben kijelentik, hogy az érdekelt agentprovokátorok terjesztik, akik a vasut számára kedvezőtlen atmoszférát akarnak kelteni a külföldi körökben.

A Lupta értesülése szerint különben Dimitriu közlekedésügyi miniszter előtt több külföldi ajánlat fekszik a CFR ujjáépítésére vonatkozólag. Ezek között különösen egy amerikai ajánlat látszik legkomolyabbnak, amely a legutóbb Romániában járt Lioley nevű szakértő tapasztalatain alapszik.

Zürichben 3.21.50 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 18.)

Kifizetések: Berlin 39.05, Amsterdam 65.98, Newyork 164, London 798, Páris 6.44, Milánó 8.99, Prága 4.87.50, Budapest 28.70, Zágráb 2.89, Bécs 23.15, Zürich 31.65. — Áru: Márka 39, dollár 162, angol font 790, francia frank 6.50, olasz lira 9, cseh korona 4.85, pengő 28.50, dinár 2.80, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. — Pénz: Márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.30, olasz lira 8.50, cseh korona 4.75, pengő 28.20, dinár 2.70, osztrák schilling 22.90, svájci frank 31.50. — Irányzat: lanyha.

Zürichi tőzsdenyitás. (Augusztus hó 18.)

Berlin 123.31, Amsterdam 207.85, Newyork 518.62.50, London 2521.12.50, Páris 20.33, Milánó 28.27, Prága 15.39.50, Budapest 90.58, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.21.50, Varsó 58, Bécs 73.07.50.

Zürichi tőzsdézárlat. (Augusztus hó 18.)

Berlin 123.35, Amsterdam 207.85, Newyork 518.75, London 2521.75, Páris 20.33, Milánó 28.28.50, Prága 15.39, Budapest 90.55, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.21.50, Varsó 58, Bécs 73.07.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (Augusztus hó 18.)

Devizák: Páris 6.40.50, Berlin 38.85, London 794, Newyork 163.50, Milánó 8.91, Zürich 31.52, Bécs 23.05, Prága 4.84.50. — Valuták: Napoleon 665, márka 38.75, léva 1.24, török lira 0.82, angol font 792, francia frank 6.52, svájci frank 32, olasz lira 9.08, drachma 2.10, dinár 2.92, dollár 161.50, lengyel zloty 17.75, osztrák schilling 23.30, pengő 28.90, cseh szokol 4.85.

= Harmincöt százalékkal leszállítják a vámteteleket. Bucurestiből jelentik: A Cuvantul értesülése szerint a pénzügyminisztériumban már napok óta folynak az új vámtörvény módosításának előkészítő munkálatai. Ismeretes, hogy a liberálistájt még az ellenzék padsoraiból is élénken tiltakozott ez új törvény meghozása ellen. A lapok egyöntetűen megállapítják, hogy a módosításra annál is inkább szükség van, mivel az új vámtörvény magas díjtételei súlyosan nehezdedtek a belföldi kereskedelemre. Hír szerint a behozatali és kiviteli vámdíjakat 30—35 százalékkal leszállítják.

= Helyesbítés. Az aradi ipartestület lapunk f. hó 17-iki számában közölt hirdetésének a szöveg első bekezdésében történt egy sor felcserélése folytán hi-

básan jelent meg. A helyes szöveg a következő: „Az aradi ipartestület hivatalos helyiségeinek és irodáinak tartására és működési munkálataira, valamint ezek villanyvezetékeinek Bargmann-csőben való elhelyezésére és felszerelésére árajánlatot kér.”

— Árlejtségi hirdetmény. Az aradi kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy folyó évi szeptember hó 24-én Clujon (Kolozsvárott) a CFR VI. forgalmi felügyelőség székhelyén az oradeai (nagyváradi) I. és II. oszt. állomási étterem bérbeadására nyilvános árlejtségi tartalmú. Részletes felvilágosítással a kamara szolgál.

Mikor vénül az asszony?

Bíróság dönti el, hogy öreg, vagy fiatal-e egy negyvenkilenc éves nő. — Érdekes harc egy végrendelet körül.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Ez év május 7-én a Lyon közvetlen közelében levő birtokán meghalt Gaston de Saint Croix földbirtokos. A vidék leggazdagabb emberei közé tartozott, — volt egy 300 holdas birtoka és ezenfelül tömörkedő részvénye, kötvénye s más értékpapírja. Halála után néhány nappal egy lyoni közjegyző a rokonok előtt felbontotta a végrendeletet, mely többek között így intézkedett:

— Minthogy nem nősültem meg és gyermekeim nincsenek, hozzám legközelebb állónak Adolphine Bernhard kisasszonyt, a házvezetőnőmet tekintem. Adolphine Bernhard 30 esztendőt töltött mellettem, mindig hűséges volt irányomban. Ennek következtében ép elmével úgy rendelkezem, hogy minden utánam maradó ingatlan és ingó vagyonom Adolphine Bernhard kisasszonyt illeti, feltéve, ha halálom napján Adolphine Bernhard kisasszony előrehaladott korban van. Ha még nem lenne előrehaladott korban, akkor minden ingó és ingatlan vagyonom két unokaöcsémre, Charles és Jean Saint Croix-ra száll.

Alighogy nyilvánosságra került a végrendelet szövege, jelentkezett Adolphine Bernhard, az elhunyt házvezetőnője.

— Itt vagyok, mondta a közjegyzőnek és kérem a törvényes intézkedéseket megtenni, hogy a vagyom birtokába juthassak.

A közjegyző azután a keresztlevélből meg-

Jön! A hazáért. Jön!

Bemutatja London bombázását a Zeppelinnek által.

állapította hitelesen, hogy Adolphine 49 esztendő. A két unokaöccs, amikor megtudta, hogy Adolphine mindössze 49 éves, azonnal tiltakoztak az ellen, hogy a vagyont kiszolgáltassák neki.

— Egy 49 éves nő — argumentált a két unokaöccs — nem tekinthető előrehaladott korban levőnek.

A tiltakozásra a közjegyző úgy intézkedett, hogy a vagyom egyelőre nem szolgáltatható ki a házvezetőnőnek. Adolphine Bernhard kétségbeesetten ügyvédhez szaladt. Az ügyvéd magára vállalta a dolgot és erre megindult a harc a házvezetőnő és a két unokaöccs között. Minthogy itt nem annyira jogi, mint élettani dolgok megítéléséről volt szó, mind a két fél orvosszakértő meghallgatását kívánta. A házvezetőnő orvosszakértőül dr. Joseph Riote professzort kérte fel:

— Az én felelősségem az, — hangzott Riote professzor hivatalosan benyújtott szakértői véleménye — hogy egy 49 éves nő határozottan előrehaladott korban levőnek tekintendő. A hölgy külseje, fizikuma, lelkülete mind arra vall, hogy nemcsak az első, de a második ifjúságon is túl van. A vérnyomás is magas és az érlelmeszedés tüneteit is konstataltam rajta. Nyilvánvaló tehát, hogy olyan korban van, amelyet nemcsak a nép tekint előrehaladott korának, hanem a tudomány is.

A másik szakértő — Auguste d'Estelle professzor — éppen az ellenkezőjét állította ki szakértői véleményében.

— Azoknak, akik az életben nyitott szemmel szemlélnek, — mondhamint sem kell, hogy bőségesen akadnak asszonyok, akik 49 éves korukban még életvidámak, frissek, mozgékonyak és derűsek. Hány és hány asszony van, ki 49 éves korában még vagy akár képes ébreszteni a férfiakban s ugyancsak hány és hány olyan 49 éves asszony van, aki ebben a korban férjhez megy, sőt mi több, szerelemből veszik feleségül ebben a korban.

A két szakértő véleménye tehát homlok-egyenest ellentmond egymásnak. Adolphine Bernhard már hajlandó lenne a vagyom egy részéről lemondani, de a két unokaöccs hallani sem akar erről.

— Vagy mindent vagy semmit! — jelentette ki a két unokaöccs.

Igy állván a dolgok, az ügyvédek a bírósághoz fordultak, — mondja meg a bíróság, kit illet a vagyom. Addig is, míg a pör eldől, főképen irodalmi körökben heves vita indult meg a kérdésről, — élemedett korban levőnek tekinthető-e az asszony, aki a 49-ik évet betöltötte. Főképen az irónok vesznek részt a vitában, ezek vehemensül tiltakoznak a „gyalázatos inszimuáció” ellen.

A kereskedelem alapja

a hirdetés, mely nélkül nincs forgalom. nincs piac és nincs pénz. A hirdetés összekötő kapocs a kereskedő és a közönség között. A kereskedő a hirdetés által tartja fenn az összeköttetést a vevővel, mert a közönség ahhoz megv vásárolni, akinek a hirdetését olvassa. A kereskedőnek azonban jól kell megválasztani azt az organumot, ahol hirdet. Erre a legalkalmasabb a 42-év óta fennálló

Aradi Közlöny.

Értesítés! Kedves vevőim kívánságára mindennemű rövidírást vezettem be. Nagyon finom fától barisnya 98 lej. Mindenféle kézimunkát díjmentesen trüfünk. Párnamentirozás, fehérenemű varroda. További szíves pártfogást kér: Özv. VILÁG GÉZÁNE kézimunka-üzlete Arad, P. Avram Iancu (Szabadság-tér).

Mielőtt kályhaszükségletét beszerezné tekintse meg ahol „PUCHER” cserépkályhák rektáramat Arad, Bul. Res. Ferd 63/65 (Dangl-ház), és takaréktűzhelyek leszállított aron szerezhethők be. Átrakások, javítások, falburkolások és minden e szakmába vágó dolgok a legpontosabban végeztetnek. Szíves pártfogást kér: SZERB ANTAL kalvázmester

